

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ Abril-Maig 2026

núm. 841

El repte de les renovables

Moià celebra la Setmana Santa i
el Dia Mundial de la Poesia

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

GRAU ■
SERVEIS IMMOBILIARIS DES DEL 1943

Immobiliaris
de confiança a
Barcelona.

GRAU Serveis Immobiliaris
Via Augusta, 64-66 entl. 3^a
08006, Barcelona
932 377 838

Patrimonis
Comunitats de propietaris
Immobiliaria
compra, venda i lloguer
Assegurances

EDITORIAL

Energies renovables, camps i nous *masovers*

Aquest número dedica força extensió a informar sobre plans energètics renovables i a fer-ne valoracions. En un context internacional de guerres, d'extraordinàries incerteses i de limitacions en la producció i distribució dels combustibles fòssils, la generació d'energia renovable i autònoma és de nou al centre del debat: Catalunya presenta una posició molt relegada, en relació al conjunt de l'Estat espanyol i de la mitjana europea, i per tal d'accelerar la transició energètica la Generalitat ha elaborat un projecte que preveu triplicar la potència d'energies renovables d'aquí al 2030 i arribar al 100% en el 2050.

El document que s'ha presentat als alcaldes del Moianès preveu que la comarca contribueixi als objectius energètics de Catalunya amb 264,8 MW d'energia solar fotovoltaica i 16,7 MW d'energia eòlica abans de l'any 2050. És una xifra modesta, en relació al Lluçanès, que és del doble (amb menys extensió i població), i representa una quarta part o menys de la producció prevista a comarques com Osona, el Bages o els Vallesos.

El Pla és un estudi preliminar i els ajuntaments podran presentar-hi al·legacions i modular la proposta. Però si l'objectiu és multiplicar per tres la producció en pocs anys, les propostes empresarials proliferaran i els tràmits s'escurçaran molt, almenys en les zones classificades com a prioritàries. Així estan qualificades

superfícies extenses de la carena d'Oló, i els camps a banda i banda de la carretera de Calders a Manresa. A Moià, es consideren prioritaris els camps de la zona de la Torreta, la Granoia i la Caseta d'en Fermí, entre altres. Això pel que fa referència a energia solar. De les previsions d'energia eòlica destaca, amb força diferència, una gran àrea de nord a sud a Collsuspina, que va des de Sant Cugat de Gavadons cap a Puigsagordi i fins a Sauva Negra.

El primer Parc Solar Fotovoltaic del Moianès ja s'ha començat a construir a Moià, entre el Prat i els Clapers, tal com il·lustra la revista. És molt previsible, doncs, que d'aquí a pocs anys hi hagi projectes que comprometin la fesomia d'alguns dels nostres camps i boscos, amb la incorporació d'uns *masovers* de naturalesa industrial que, en lloc de conrear els fruits de la terra, s'adrecin als beneficis procedents del cel. L'Observatori del Paisatge descriu la personalitat, la imatge estètica i la cadència que dona identitat a la comarca. Serà necessari, doncs, tenir la màxima cura de l'impacte visual que es pugui generar i, en algun cas, valorar la incoació de declaració patrimonial d'aquests paisatges culturals que, amb les masies, les feixes, els camps i els boscos, han constituït, amb el pas dels segles, una part de la nostra identitat i que ha de ser compatible amb la transició energètica.

ÍNDEX

Editorial	3
Vida municipal	5
La Generalitat proposa els espais del Moianès ... <i>J. Font</i>	5
Del desacord a una oportunitat per a fer ... <i>Aramoià</i>	8
Un nyap urbanístic sense planificació ... <i>Per un Mojà Viu</i>	10
Opinió	12
Cal que siguem masovers del món ... <i>M. Fortuny</i>	12
Actes i esdeveniments	14
Setmana Santa amb caramelles centenàries. <i>J. Clarà</i>	14
Sebastià Padrisa s'acomiada dels Armats ... <i>J. Font</i>	16
Un cant a l'amistat i l'autosuperació. <i>A.C. Modilianum</i>	17
Dia Mundial de la Poesia. <i>A. Arisa</i>	18
Les entitats informen	20
Club d'Escacs Mojà-Moianès	20
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre	22
Gran participació en el 3r Concurs Infantil ... <i>Juventuts Mus.</i>	24
Una aventura d'art, convivència ... <i>Esc. J. Orriols i Roca</i>	26
Ràdio Mojà	28
Notícies del Cercle. <i>Cercle Artístic del Moianès</i>	29
Programació cultural de l'Ajuntament de Mojà	30
Moianès	31
Notícies breus del Consell Comarcal i Consorci del Moianès	31
Una mica d'història	33
Les entrades del parc. <i>X. Serrano</i>	33
La sala-alcova de la Casa Museu ... <i>Museu de Mojà</i>	35
Patrimoni	38
Les trinxeres del Pla del Cospinar. <i>S. Chàfer</i>	38
Finestra Oberta	40
Oscar Valgreen. «Opressió en contrastos»	40
Miscel·lània	42
Poble d'il·luminats? <i>E. Altarriba</i>	42
60 anys de presbiterat de Josep Ruaix. <i>Redacció</i>	43
Publicacions	44
Ressenya aproximada del nou llibre ... <i>B. Fonts</i>	44
Llibres, Diaris, Revistes	45
Breus	47
Moviment demogràfic / Necrològiques	48
Dades meteorològiques	50

Puigsagordi (fot. Josep Font)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Mojà · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Eduard Altarriba, Àlícia Arisa, Neus P. Cirera, Jaume Clarà, Josep Font, Cristina Forcada, M. Carme Muñoz, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix
 Administració: Eduard Gómez

Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació — Impressió: Winihard Gràfics, Mojà

DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 5'0 euros

Edita:

Amb el suport de:

LA TOSCA és membre de:

ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Ajuntament
de Mojà

VIDA MUNICIPAL

La Generalitat proposa els espais del Moianès per a energies renovables

Josep Font

La producció d'energies renovables a Catalunya presenta una posició molt relegada en relació al conjunt de l'Estat espanyol i de la mitjana europea. Per tal d'accelerar la transició energètica, la Generalitat ha elaborat el **Pla Territorial Sectorial per a la Implantació de les Energies Renovables a Catalunya (PLATER)**, que preveu triplicar la potència d'energia de renovables d'aquí al 2030 i arribar al 100% d'energia renovable i autòctona en el 2050.

El mes de febrer la directora de l'Institut Català d'Energia va presentar als alcaldes dels deu municipis del Moianès la metodologia de l'estudi del PLATER, els resultats preliminars i el calendari previst. Lliurà a cada alcalde la proposta en paper per al seu municipi, que distingeix entre zones prioritàries, aptes i no aptes i que a finals de març s'envià digitalment a cada ajuntament. Ara els consistoris podran presentar-hi al·legacions, així com modular la proposta. Passat

Setmana Santa, el visor digital es pogué consultar en obert per al conjunt de Catalunya.

El document preveu que el Moianès contribueixi als objectius energètics de Catalunya amb 264,8 MW d'energia solar fotovoltaica i 16,7 MW d'energia eòlica abans de l'any 2050.

En l'àmbit solar, es preveu que 47,2 MW es puguin instal·lar en cobertes d'edificis, 7,6 MW en espais artificialitzats i 210 MW en altres espais no artificialitzats. Es tracta d'unes xifres d'energia fotovoltaica molt menors en comparació amb les comarques veïnes —segurament degut a l'orografia i a la gran quantitat de superfície protegida inclosa en els PEIN—. La potència requerida és la meitat que la del Lluçanès, de 528 MW, amb una superfície i població molt més petites. Altres comarques limítrofes i properes depassen totes els 1.000 MW: 1.070, el Vallès Oriental; 1.109, Osona; 1.301, el Berguedà; 1.348, el Vallès Oc-

Obres al PSFV El Prat de la Plana (fot. J. Font)

cidental, i 1.684, la comarca del Bages, un dels valors més elevats de Catalunya, conjuntament amb la Noguera, el Solsonès i l'Anoia, i que farà canviar força la fesomia del paisatge si es duu a terme tal com és previst.

Pel que fa a l'energia fotovoltaica, destaquen com a prioritàries en superfícies extenses la carena d'Oló i els camps a banda i banda de la carretera de Calders a Manresa. A Moià, es consideren prioritàris els camps de la zona de la Torreta, la Granoia, la Caseta d'en Fermí o el Sot d'Aluies, entre altres. A Castellterçol, cal destacar els camps i boscos de la Serradora, Esplugues o els de banda i banda de la carretera a Castellcir. També s'han catalogat com a prioritàries les àrees de Sant Andreu de Castellcir o la serra de Barnils a Sant Quirze Safaja.

De les previsions d'energia edíca destaca, amb força diferència, una gran àrea de nord a sud a Collsuspina, que va de Sant Cugat de Gavadons, passant pel pla del Garet, la Pollosa, Puigsagordi i s'allarga fins a Sauva Negra. Però també hi ha reserves de sòl a sobre la Ginebreda, a Castellterçol, o en una extensa àrea que passa per Sant Julià d'Úixols, les bagues del Solà i les Ganivetes.

En dos municipis del Moianès, Moià i Calders, s'està tramitant o executant actualment la instal·lació de Parcs Solars Fotovoltaics (PSFV), que és la denominació oficial d'aquestes instal·lacions industrials. Els alcaldes dels dos municipis fan una primera valoració de la proposta. Dionís Guiteras, que té clara la necessitat de realitzar la transició energètica, considera positiu que, finalment, la Generalitat hagi elaborat el projecte, perquè fins ara els municipis s'havien sentit sols. «Han aportat un criteri, que es podrà discutir i modular, però disposar d'una fotografia ja és un pas endavant.» Ara analitzen en el mapa, amb deteniment, la qualitat d'aquesta «fotografia» i de les propostes, per tal d'identificar valors paisatgístics que potser no s'han tingut en compte o l'impacte de les línies d'electricitat que caldria instal·lar, i així presentar-hi al·legacions, si escau. L'Ajuntament de Moià culminarà aquest mandat amb 600 KW de plaques en els equipaments municipals; la producció d'electricitat de la planta de biogàs també haurà de ser tinguda en compte, en aquest sumatori del PLATER, creu l'alcalde, i haurà de permetre que no s'hagi d'ocupar més sòl que l'imprescindible.

Detall de les obres al PSFV El Prat de la Plana (fot. J. Font)

Eduard Sánchez —en els darrers mesos com a alcalde de Calders, ja que té previst de passar el relleu de l'alcaldia aquesta tardor— és conscient que el fet de tenir una subestació elèctrica al municipi ha fet d'efecte crida, ja que els parcs solars volen estar a prop de subestacions, per costos, i ja l'any 2019 començaren a tramitar el projecte del Canadell. En aquest àmbit, la política municipal «ha estat de mesura, de prendre el camí del mig»: recorda que el projecte de les Quingles era a l'inici de 50 ha i que s'hi van oposar, fins que es reduí substancialment. Vol fer explícit que els projectes fotovoltaics de Calders no són irreversibles i el dia que es desmuntin es podria recuperar el camp. Amb una malla clavada a terra no malmeten tant el territori com altres estructures que necessiten més fonamentació.

Tant el PSFV Les Quingles, de 20 MW, com el PSFV Calders, de 10 MW, propers a la subestació, fa més d'un any que disposen de llicència, però Endesa tenia pendent de fer unes modificacions a la subestació que han endarrerit l'inici de les obres. L'alcalde destaca també el PSFV del dolmen de Sant Amanç, de 4,95 MW i 10 ha d'extensió, que s'anomena agrovoltaic perquè és més esponjat i combina camps de conreu amb producció fotovoltaica. El promotor farà una línia fins al poble, que podrà utilitzar part de l'energia que generi. Calders disposa de plaques fotovoltaïques a l'escola, al centre cívic, a la fàbrica i a l'ajuntament. Només els falta el centre cultural, i els oferirà capacitat energètica important.

La més crítica amb la proposta PLATER és l'alcaldesa de Collsuspina, Laia Oller, que considera una vergonya que no hagin tingut accés a la informació fins que han pogut accedir al visor. A Puigsagordi s'hi preveuen molins de vent, en municipis d'Osona, i ningú no els ho havia dit. Collsuspina, doncs, concentra la

producció d'energia eòlica del Moianès i es lamenta que la informació que es va lliurar en paper no coincideixi amb la del visor.

El Fanal, col·lectiu ecologista del Moianès, considera que el PLATER planifica amb solar i eòlica com generar l'energia que «necessita» Catalunya, però que els greus moments que es viuen de les crisis climàtica, de biodiversitat, social i econòmica requereixen un plantejament ben diferent: «Quina energia podem fer a Catalunya per cobrir les necessitats bàsiques de tots els ciutadans que hi vivim sense que comporti sobrepassar els límits del planeta?» El PLATER, creuen, sobrepassa aquests límits i suposaria una afectació irreversible a l'entorn natural del país.

Comencen les obres al Prat de la Plana, el primer parc fotovoltaic del Moianès

Amb tres PSFV del tot aprovats en el terme de Calders —i el primer començat l'any 2019—, tot feia pensar que el primer parc fotovoltaic del Moianès s'ubicaria en aquest terme municipal. Però les obres a la subestació d'Endesa han fet posposar l'inici de les obres, que ja han començat en el parc fotovoltaic del Prat de la Plana. Promogut per Estabanell, una potència de 2,8 MW, una extensió de 5,9 ha i una línia d'evacuació de l'energia que es farà en rasa des dels camps a la zona industrial, la primera setmana d'abril ja es podien veure les obres de la rasa, així com la delimitació del camp amb estakes i cinta. L'empresa, amb seu a Granollers, ha fet públic aquest mes d'abril que ha signat un préstec de 22 milions d'euros amb Triodos Bank i l'Institut Català de Finances per a impulsar 62,8 MW d'energia fotovoltaica, el qual inclou la construcció del parc solar de Moià, així com als municipis de Fonollosa, Manlleu o el Catllar.

Del desacord a una oportunitat per a fer una transició energètica arrelada al territori

Aramoià

El debat sobre la planta de biogàs de Moià ha generat opinions diverses i, en alguns moments, tensió. És una reacció comprensible: no es tracta solament d'un projecte concret, sinó d'una decisió que interpel·la directament el model de futur del municipi.

Més enllà de les diferències, aquest debat posa de manifest una realitat compartida: la necessitat d'afrontar la transició energètica en un context d'emergència climàtica. Durant dècades hem practicat un model basat en combustibles fòssils i en un consum que avui sabem que és insostenible. Aquest model ens ha donat benestar, però també ens ha portat a una situació que exigeix canvis profunds, i aquest no és pas un procés petit. Tal com explica el prestigiós ecòleg i doctor en biologia Ramon Folch, aquesta transició no és tan sols una qüestió tecnològica, sinó una transformació de la manera com ens relacionem amb el territori i amb els recursos, perquè no podem continuar vivint d'esquena als límits ecològics del planeta.

Però de la mateixa manera, com diu el reputat catedràtic honorari d'ecologia de la UAB Jaume Terradas, la societat no entén la magnitud del canvi que implica abandonar els combustibles fòssils a la velocitat que ho hem de fer per evitar els pitjors escenaris, assenyalant que implica canvis profunds i una adaptació general de la manera de gestionar el territori. Les energies renovables, tot i ser imprescindibles, no són pas neutres: tenen impactes que cal gestionar amb criteri, però aquests impactes són molt inferiors als dels combustibles fòssils, causants de l'emergència climàtica que ja ens afecta.

En aquest sentit, després de molts anys de preparació i d'una certa lentitud per part de la administració pública, la planificació energètica comença a concretar-se. Fa poques setmanes es va presentar el PLATER (Pla Territorial Sectorial per a la Generació d'Energia Eòlica i Fotovoltaica), un document que reparteix per tot el territori català l'esforç de la generació energètica necessària per a dur a terme la transició energètica, posa xifres a aquest repte i remarca una idea clau: la generació en teulades i en llocs ja degradats és necessària, però no suficient ni de bon tros. Si volem substituir els combustibles fòssils i l'energia nuclear, caldrà combinar diferents solucions i assumir que haurem d'ocupar una part del territori molt petita.

A Moià, això es tradueix en la necessitat d'implantar noves infraestructures energètiques, amb una ocupació prevista inferior a l'1% del terme municipal. El mateix PLATER identifica zones prioritàries per a fer-ho possible. La seva ubicació és, sens dubte, un debat legítim que caldrà abordar amb rigor i participació.

És en aquest context que la planta municipal de biogàs pren sentit. No com una solució única, sinó com una peça complementària dins un model energètic diversificat. Permet de transformar residus locals en energia pública, reduir emissions nocives i avançar cap a una economia més circular i responsable. En el fons, ens obliga a fer una cosa que sovint hem evitat: responsabilitzar-nos del que generem.

La proposta de planta de biogàs a Moià s'ha concebut amb aquesta lògica: escala limitada, gestió pública i arrelament territorial. No es planteja com una infraestructura industrial desvinculada del territori, sinó

com una eina al servei del municipi i dels seus recursos, totalment desvinculada de les indústries intensives com el porcí.

Aquest enfocament és coherent amb el posicionament de grans organitzacions ecologistes. Greenpeace defensa que el biogàs té sentit si es basa en residus i es desenvolupa a escala local. WWF apunta que pot ser útil si es gestiona de manera sostenible. I Friends of the Earth el considera acceptable quan evita models intensius. També el científic Antonio Turiel, tot i ser crític amb el desplegament massiu del biogàs, reconeix que pot tenir sentit en contextos locals, ben dimensionats i vinculats a residus propers.

En aquest marc, un projecte públic, de proximitat i basat en recursos locals, s'arreglera amb una transició energètica més arrelada en el territori i més justa, que, com defensa Ramon Folch, només serà viable si es construeix amb la implicació directa dels ciutadans, democratitzant la producció energètica i situant-la al servei de les comunitats locals i no únicament dels grans operadors industrials.

Tot i això, el projecte no ha generat consens. Han aparegut dubtes, especi-

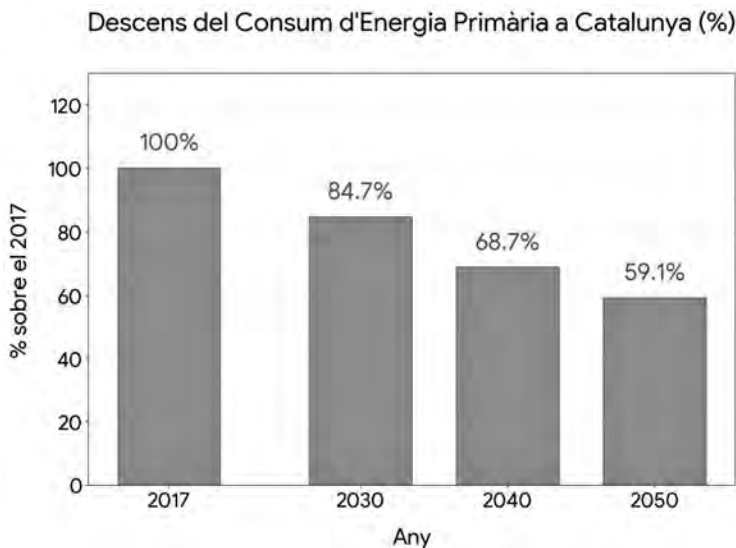
alment en relació amb la disponibilitat de residus locals i els possibles impactes. Aquests dubtes són legítims i cal abordar-los amb rigor.

Per aquest motiu, el repte no és tant evitar el debat com millorar-ne les condicions. La transparència en les dades, la disponibilitat del projecte tècnic complet i la seva revisió oberta poden contribuir a reforçar la confiança i a situar la discussió en un terreny més objectiu. Hi ha, de fet, una base compartida més àmplia del que sovint es percep: la voluntat de protegir el territori, d'evitar models intensius i de fer les coses bé. Moltes de les veus crítiques no rebutgen el biogàs en si mateix, sinó determinades maneres de desenvolupar-lo. Això obre un espai real de trobada.

La transició energètica no serà un camí senzill. Implicarà decisions complexes i, probablement, desacords. Però també és una oportunitat per a repensar el model energètic des del territori, amb criteris de sostenibilitat, equitat i responsabilitat. En aquest sentit, el projecte de biogàs pot ser més que una infraestructura concreta. Pot ser una oportunitat per a demostrar que és possible avançar cap

a un model energètic més local, més participat i més coherent amb els reptes ambientals actuals.

Aprofitar aquesta oportunitat dependrà, en gran part, de la capacitat col·lectiva de dialogar, contrastar i construir acords. Perquè, al capdavant, el que està en joc no és solament una instal·lació, sinó la manera com decidim d'afrontar junts un dels grans reptes del nostre temps.

Font: Proencat 2050. Generalitat de Catalunya

Un nyap urbanístic sense planificació global, alternatives ni consens

Per un Moià Viu

Fa molts anys que Moià hauria d'haver revisat el Pla General Urbanístic de 1984. Un procés que es va iniciar a principis d'aquest segle i que mai no es va culminar. Durant els gairebé quinze anys de mandat, l'alcalde ha tingut l'oportunitat —i l'obligació— de dotar el municipi d'un marc urbanístic actualitzat, que permetés de planificar el futur del territori amb visió i amb participació ciutadana real. No s'ha fet. I és precisament en aquest buit on ara s'intenta d'encaixar, a corre-cuita, un projecte complex i controvertit que afecta sòl de protecció paisatgística i agrària i, per tant, no urbanitzable segons el Pla Territorial Parcial de les Comarques Centrals. Un nyap urbanístic sense marc, sense context i que afavoreix de manera molt clara una sola empresa privada.

La compra de terrenys: una oportunitat per a qui?

El relat oficial presenta la compra dels terrenys per part del propietari de l'escorxador com la clau que fa possible la salvació del polígon: gràcies a la cessió de terrenys es pot regularitzar una zona industrial que fa anys que ho necessita. És un relat atractiu. El problema és que amaga la proporció real del que s'ha pactat.

Segons l'avantprojecte de modificació puntual del planejament presentat a l'ajuntament pel propietari de l'escorxador, dels terrenys en joc un 6% seria per a aparcament, un 17% es destinaria a regularitzar el polígon —l'objectiu que es presenta com a prioritari—, un 20% a la planta de biogàs, i un 57% a l'ampliació de l'activitat de l'escorxador. La regularització del polígon, que és obligatòria per llei i que be-

neficia el poble, representa menys d'una cinquena part del projecte, en termes de superfície. La part important —més de la meitat dels terrenys i amb la desprotecció de sòl que comporta— aniria destinada al creixement d'un únic negoci privat.

Presentar això com «la solució per a Moià» és, com a mínim, una simplificació que el poble es mereix que s'expliqui amb més honestedat. La regularització del polígon és una obligació legal que no hauria d'estar condicionada a acceptar un paquet privat que ningú no havia votat ni debatut.

L'article 1.14: una excepció que obliga, però que no allibera

L'article 1.14 del Pla Territorial Parcial de les Comarques Centrals (que l'ajuntament vol que s'apliqui per a fer possible el projecte) permet, en circumstàncies molt concretes, urbanitzar sòl protegit si el projecte té un elevat interès per al desenvolupament del territori. Que la Comissió de Territori de la Generalitat considerés (el desembre de 2023) l'elevat interès del projecte, sense que el poble en sabés res fins mesos després, no és el final del camí. Encara queda molt recorregut.

Aquest article només es pot aplicar sobre terrenys annexos a una activitat econòmica que necessiti més espai per a garantir la seva continuïtat. També cal demostrar que no hi ha alternatives en sòl no protegit i que el guany municipal i supramunicipal és indiscutible.

Els números de la consulta i el diàleg que no arriba

L'11 de gener del 2026, després de moltes traves, 5.522 ciutadans van

ser cridats a votar en la consulta popular d'iniciativa ciutadana. Malgrat la sorprenent crida de l'equip de govern a l'abstenció, van participar en la consulta 1.663 persones —un 30,1%—. Van votar a favor dels projectes 151 persones —un 2,7% del cens— i van votar negativament 1.487 persones —un 26,9% del cens i un 90% dels vots vàlids.

Una consulta popular és un important instrument de democràcia directa, però la seva utilitat depèn del valor que hi doni el qui ostenta el poder. En aquests moments no sembla que l'equip de govern de l'Ajuntament de Moià li hagi donat gens de valor. L'alcalde va dir que és un toc d'atenció clar, però no ha fet res que doni a entendre que el farà servir per a alguna cosa. Passats tres mesos des de la celebració de la consulta, i malgrat la promesa de diàleg amb totes les parts,

encara no hem estat convocats a cap reunió que permeti de posar en valor l'opinió de les 1.487 persones (més de les que van votar Aramojà en les darreres eleccions municipals) que no estan d'acord a tirar endavant l'ampliació de l'escorxador i la construcció de la planta de biogàs.

Moià no es mereix nyaps

Utilitzar la regularització obligatòria del polígon com a palanca per a fer passar projectes privats que afavoreixen una única empresa privada i un sol tipus d'indústria, no és justificable en el nom d'un «elevat interès públic».

Moià no es mereix nyaps. Es mereix un debat honest, una planificació urbanística seriosa al servei dels ciutadans i un govern que posi l'esforç on toca: a garantir vides dignes per a tots els qui viuen al municipi de Moià.

Fot. Per un Moià Viu

OPINIÓ

Cal que siguem masovers del món (i de Mojà)

Miquel Fortuny. Biòleg

Aquest article manlleua el títol d'un llibre del biòleg i catedràtic emèrit d'ecologia de la Universitat de Barcelona Joandomènec Ros (*Cal que siguem masovers del món*, 2021), però també vol fer referència al geògraf, historiador i pensador francès Bernard Charbonneau (1910-1996), coincidint la publicació de LA TOSCA amb el trentè aniversari de la seva mort (abril de 1996). La seva obra s'inscriu dins els corrents antiindustrials i llibertaris. Charbonneau denuncia el que considera com la dictadura de l'economia i del desenvolupament. Tingut com a fundador de l'ecologia política a França (l'ecologia política estudia com els guanys i els beneficis derivats de l'ús de la natura es distribueixen de manera desigual en la societat i com es poden dur a terme polítiques orientades a afavorir una distribució més justa), des dels anys trenta ens va alertar que l'acceleració, en particular, del progrés tècnic posava en perill els equilibris naturals i socials que permeten a l'home d'habitar la terra i viure en llibertat. El seu compromís en la defensa de la natura el va dur a fundar i dirigir, juntament amb el seu amic Jacques Ellul, diferents organitzacions ecologistes, com ara el Comitè de Defensa de la Costa d'Aquitània. Jacques Ellul (1912-1994) va ser un filòsof, sociòleg, teòleg i anarquista cristià francès. Escriví diversos llibres contra la societat tecnològica. El mes de maig també és l'aniversari del seu traspàs (el dia 19). Tots dos comenten, insisteixen, que «no hi ha sobreproducció que ens sigui útil» i fan una encertada crítica de la publicitat, de la qual no dubten que s'hauria de situar «sota el jou de la vigilància i el control». Li atribueixen una influència moral nefasta i un paper fonamental per

a crear entre la gent un ideal de vida fals, a més d'un enorme poder econòmic i la capacitat de sotmetre la premsa. Tots hem pogut copsar recentment les costoses campanyes publicitàries dels oligopolis energètics (i dels qui ostenten poder econòmic i polític) sobre les (falses) bondats de les plantes de biogàs, per exemple, amb gran satisfacció del macrosector porcí i el seu model industrial, sovint vestit amb falsos eslògans publicitaris. És evident que molts mitjans de comunicació no són ideològicament independents. Que ningú no s'equivoqui: rere el mercadeig especulatiu de les plantes de biogàs hi ha el poder econòmic i polític, no la raó ni el coneixement. A Mojà la planta de biogàs prevista és pública, sí, però al servei majoritari del capital privat.

El llibre de Joandomènec Ros, el pensament de Charbonneau i d'Ellul i, per extensió, l'economia ecològica mostren que aquest símbol de l'ambició personal per damunt del benestar col·lectiu —i que malauradament és una cosa que de manera més o menys evident identifiquem en molts moviments actuals i en estratègies polítiques— és poc empàtic.

El fet és que no som propietaris d'aquest món; n'hem de tenir cura i fer una administració respectant els principis ecològics, que són la base de l'economia. Per això, com diu Joandomènec Ros, cal ser masovers del món.

Les activitats humanes, promogudes per una economia per a la qual els ecosistemes són una mercaderia més que es pot comprar, estenen la seva influència, sovint negativa, per tot el planeta. La ramaderia industrial, per exemple, té gran incidència en la presència de contaminants a l'atmosfera i al sòl, i contribueix a

la ruptura del cicle de nutrients, un engranatge biogeoquímic fonamental al nostre planeta per al correcte funcionament de la biosfera.

Catalunya presenta una hipertròfia del sector porcí amb quasi 8 milions de porcs, superant el nombre d'habitants. Aquesta densitat genera problemes ambientals greus de contaminació i no és cert que la solució vingui de part de les plantes de biogàs. Són l'excusa perfecta per a mantenir i fer ecoblanqueig d'un negoci insostenible.

Cito l'ecòleg Narcís Prat, del Departament de Biologia Evolutiva, Ecologia i Ciències Ambientals de la Universitat de Barcelona: «Potser pensen que els porcs que tenim a Catalunya serveixen sobretot per a fer fuet i pernil, però la realitat és que amb un 20% dels porcs criats a Catalunya en tindríem prou. La majoria dels porcs i dels seus elaborats són exportats, de manera que cada any exportem grans quantitats d'aigua del Pirineu a altres països. Aquesta aigua se'n va en forma de porc, perquè el porc s'ha menjat l'alfals i el blat de moro que hem regat amb la nostra aigua.» Com explica Narcís Prat, exportem aigua virtual (també dels aquífers de Moià). A Moià no ens escapem d'aquest lliure mercat que ha convertit el món en un immens i únic basar global, i els porcs són mercaderies d'un mercat de gran volum; una sobreoferta que obliga els productors a reduir preus i, per extensió, salaris i que, per tant, és generadora de grans exèrcits de mà d'obra barata i, com sabem, de pobresa i desigualtat.

Comenta Enric Casulleras (professor d'Economia i Empresa de la Universitat de Vic): «En una imatge antològica de la història del cinema, els germans Marx desmunten el tren per anar tirant més fusta a la caldera i evitar que la màquina s'aturi (*Els germans Marx a l'Oest*, 1940). Aquesta imatge és una excel·lent

metàfora visual per a descriure aquest món on l'economia va molt de pressa, no sabem gaire cap a on, i, encara per augmentar-ne el ritme, destruïm el que calgui per alimentar la caldera. Fins i tot el planeta.

Definitivament, caldria que fóssim masovers del món, masovers de Moià! Insisteixo, repensem la planta de biogàs i l'ampliació de l'escorxador i fem valer el no rotund de la consulta popular. Certament necessitem legalitzar el polígon del Prat, però no per la resolució 1.14. És el més fàcil, sí, però el futur de Moià queda hipotecat per una empresa que avui decideix cedir terrenys però demà pot sortir amb exigències. Que trist entreveure que el futur de la nostra vila és colonitzat per interessos (polítics, personals i econòmics) dominants en el present!

En paraules de Jonas Salk, que cito sovint, «ser bons avantpassats» implica actuar pensant en el futur llunyà, practicar el que Joandomènec Ros anomena la conservació (administració) benedictina, la que segueixen els frares de l'orde fundat per sant Benet de Núrsia amb el lema «Ora et labora», precepte que sembla inspirat en el segon capítol del Gènesi (Gn 2,15), on es diu que el Senyor posà l'home en el Jardí de l'Edèn no com a amo sinó com a administrador perquè el conreés i el guardés.

És trist copsar que a Moià, com va escriure Beck (*La sociedad del riesgo global*, 2002), vivim immersos en la societat del risc, aquella en la qual «les amenaces són produïdes industrialment, externalitzades econòmicament, legitimades científicament (moral dels diners) i minimitzades políticament».

El bé més preuat d'una societat és la seva cohesió; la pitjor amenaça, la seva fractura. La fractura és realment el risc que comporten accions sense consens ni entesa.

ACTES I ESDEVENIMENTS

Setmana Santa amb caramelles centenàries

Jaume Clarà

Un any més, Moià ha celebrat les festes de Setmana Santa i Pasqua, enguany amb un clima primaveral, amb migdies calorosos i vespres i nits encara fredes.

El Diumenge de Rams, 29 de març, va veure com, malgrat aquest bon temps, la concurrència a la tradicional benedicció de palmes, palmons i rams de llor reuneix cada vegada menys gent a la plaça Major, davant l'entrada principal a l'església parroquial.

Una mica més de públic gaudí de les evolucions dels Armats el vepre de Dijous Sant, si bé en aquest cas el vent fred que bufava a la plaça no convidava gaire a estar-s'hi, a més de dificultar l'encesa de les dues úniques teieres que arribaren a cremar. Com s'informa a les pàgines següents, va ser la darrera participació prevista de Sebastià Padrisa com a llancer després de seixanta anys.

Un temps més benigne afavorí la presència d'espectadors de la processó del Divendres Sant. Amb poc més de seixanta congregants amb vestes, el conjunt de participants que fa possible aquesta tradició

mantingué l'esdeveniment de manera ben digna. En aquesta ocasió, en acabar el recorregut de la processó, participants i misteris entraren directament a l'església parroquial —en lloc de quedar exposats a la plaça durant una estona— i el cor parroquial, dirigit per Francesc Aliberch i amb Miquel Vallejo al fiscorn, interpretà el Miserere i el cant de les Agonies des de les escales d'accés a l'església, donant més relleu a la seva intervenció. Només suggeriríem, en aquest aspecte, habilitar la porta del baptisteri com a sortida dels participants de la processó, per tal d'evitar el trànsit incessant mentre es canten les darreres peces musicals.

Finalment, el Diumenge de Pasqua les caramelles, dirigides per Aleix Monfort, recorregueren de nou els carrers i places de la vila. Com ja informava LA TOSCA en el número anterior, enguany se celebrava el centenari de la primera sortida de caramelles organitzada per l'Escola Pia. És per aquest motiu que les noies cantaires estrenaren unes escaients faldilles, confeccionades de manera voluntària per dues mestres jubilades, Pilar Espuña i Dolors Romeu.

Benedicció de Rams (fot. Sílvia Sánchez)

Els Armats (fot. Sílvia Sanchez). Les caramelles (fot. Escola Pia)

Sebastià Padrisa s'acomiada dels Armats, després de seixanta anys

Josep Font

Sebastià Padrisa va escollir el Dijous Sant per a la darrera participació com a llancer dels Armats. No recorda l'any exacte en què va començar, substituint Àngel Rovira, el seu sogre, del carrer de Sant Pere. Tenia una vintena d'anys, i aquest mes d'abril en farà vuitanta. Amb seixanta anys seguits fent d'armat, li sembla que ja és hora de deixar-ho i donar pas als joves. Ja feia temps que rumiava de plegar, i la fita dels vuitanta anys li semblava oportuna. No és la nissaga més antiga; a l'Isidre José, que toca el timbal, ja li ve del pare i de l'avi, la tradició, però de moment vol continuar.

Quan en Sebastià va començar, era molt diferent, perquè hi havia molta més devoció. Per Setmana Santa, els Armats gairebé sortien cada dia. Els primers anys els acompanyava un minyó amb un ciri, com per fer-los llum, i havien de vigilar de no cremar-se. Hi havia molta gent, a les processons. Però la cosa es va anar refredant. Tampoc els rectors no hi van ajudar: en algunes ocasions, semblava que les processons els feien nosa. Quan es deixà de fer la processó i els armats vells decidiren deixar-ho, en

Sebastià, amb l'Eugeni Arisa, van decidir de continuar, tossuts, cada Dijous Sant, i maldant perquè es recuperés la processó. Només un any, no van sortir els Armats, com ha documentat Jaume Clarà en el llibre

La Setmana Santa de Moià, on explica el decaïment de les processons en la dècada dels anys setanta del segle XX. L'any 1977 va ser el darrer de les processons i una reunió a la sala infantil del Casal en 1978 certificà l'absència de quòrum. Tampoc el clergat no ho veia amb bons ulls, perquè creien que a les processons hi dominava l'espectacle per damunt de la fe. L'any 1978 va ser l'únic en què els Armats no van sortir.

A Sebastià Padrisa la salut l'ha acompanyat sempre i les inclemències meteorològiques tampoc no han fet anul·lar les representacions. Recorda un any que nevava, mentre assajaven, però van

continuar les evolucions caient volves, i pogueren sortir, també.

Aquest darrer dia, poca estona abans de sortir a plaça, reconeix que té un cuquet per dins, després de tants anys seguits. I s'acomiada amb un «l'any que ve veurem què passa».

Sebastià Padrisa (fot. J. Font)

Un cant a l'amistat i l'autosuperació

Associació Cultural Modilianum

El dissabte 28 de març tingué lloc a Cal Comadran, en un dels primers actes que s'hi han celebrat, la presentació del llibre *Hasta el final*, de Joanca Redondo, escrit pel seu germà Francesc —des de fa més de tres dècades resident a la República Dominicana— amb el pseudònim Frank Round. L'organització anà a càrrec del Club Esportiu Moià, Oncolliga Moianès, l'Associació Cultural Modilianum i els Bústios, el nom que va prendre la colla del Joanca pel fet de reunir-se al voltant de la bústia de correus de l'avinguda de l'Escola Pia.

L'acte, conduït per Roser Portet, de Modilianum, comptà amb la intervenció principal del protagonista, acompanyat per Jordi Sala en nom dels Bústios i per Joan Riera en representació del Club Esportiu Moià —en substitució del president, Paco Moral, absent per la defunció del seu pare.

Com a introducció es va projectar un vídeo en què Francesc Redondo explica els orígens del llibre després de la mort de Joan Vila, l'impacte que aquest fet va

tenir en el seu germà i l'intent de superar-lo plasmant la història sobre el paper. El llibre va desgranant, en breus capítols alterns, per una banda les peripècies de la greu situació de salut del Joanca, amb sovintejats ingressos hospitalaris, operacions quirúrgiques, recaigudes i seqüeles en la mobilitat; per altra banda, l'origen de l'amistat de la colla dels Bústios, amb l'interès pel futbol en lloc destacat; finalment, els viatges que ha realitzat a la República Dominicana. I si en aquest darrer apartat és important el nexa que l'uneix amb el seu germà —sense desmerèixer pares i germana—, en el conjunt del llibre la figura que pren més relleu és la de Joan Vila, que de prematur líder dels Bústios passa després a jugar un paper cabdal en l'encoratjament per a la recuperació física del Joanca. És ell qui l'anima en el repte de pujar la costa de la Creu o practicar la natació com a mètode terapèutic, i qui inicia el projecte social del C.E. Moià amb Joanca en un lloc central. Tot plegat, un cant a l'amistat, a l'autosuperació i a la necessitat de gaudir del present.

Aspecte del hall de Cal Comadran durant la presentació (fot. Jaume Clarà)

Dia Mundial de la Poesia

Alicia Arisa

El dia 21 de març, el primer dia de primavera, com cada any des del 2000, se celebra el Dia Mundial de la Poesia. A Moià va quedar molt ben representat amb una matinal poètica que culminava les activitats del projecte «Ordre. Poemes al parc». Aquest projecte d'homenatge al parc el va dur a terme A Cobert amb la coordinació de la Biblioteca Municipal 1 d'Octubre.

De fet, començava a Sant Josep, a l'auditori, perquè Miracle Sala hi recitava els seus poemes, relats poètics i epítafis animals acompanyant-los amb la projecció d'imatges a la pantalla, una expressió barrejada de llum, colors i textures diverses d'Enric Rodó Vidal, i això, a fora, al parc, no hauria estat tan potent com va ser allà dins. Així que Nerea Campos, d'A Cobert, va fer la presentació de l'acte del dissabte, un resum de la resta de dies i un agraïment als implicats, primer a l'auditori i després al parc.

A quarts de dotze, al parc, el públic ja començava a ser nombrós i envoltava Neus P. Cirera i l'Escola de Dansa Somnis, que ens van oferir un regal poètic tant des de la lectura com des de la dansa. La tria del lloc, excel·lent, just al final del pont de l'estanyol, a la banda esquerra. El meu era un bon angle de visió, i quan les ballarines baixaven amb la seva coreografia per l'escala o quan eren a peu pla, la cas-

cada de fons i la perfecta dicció de la rap-soda, ...*l'òliba a última hora /a primera, la garsa /de tant en tant...*, feien del moment, un moment brillant.

Tot seguit, no hi va haver gaire temps per a ronsejar: a l'escenari principal hi començava un altre recital, el de Sònia Moya acompanyada amb un solista de l'Espai Musical i, mentre les paraules amb significats personals brollaven, gairebé en xiuxiueig, Òscar Valgreen pintava incan-sable el que sentia, potser una argelaga i un desig.

Jana Clapés (fot. A Cobert)

Mentre es duia a terme aquest recital musicat amb acció pictòrica a l'escenari decorat amb un motiu floral de l'Auró, el públic començà a omplir l'esplanada de l'estanyol. Alguns seien en cadires al davant, d'altres a la barana de pedra, d'altres drets o anant i tornant de la zona del bar Saleru per trobar-se amb la gent coneguda. En-

mig d'aquesta munió, de tant en tant es veia algú que semblava que prenia apunts amb molta atenció: eren participants de la 94ena trobada de *sketch* itinerant del Cercle Artístic del Moianès, i sí que prenién apunts, però dibuixant.

En aquest mateix escenari, també hi vam trobar la veu de la jove poetessa de Castellterçol Jana Clapés Serradesanferm, acompanyada amb un violí de l'Espai Musical i... *mobles blancs i quadres de colors*.

Neus Purí amb l'Escola de Dansa Somnis. Intervenció de Josep Pedrals (fot. A Cobert)

Més tard, la gentada es tornava a redistribuir, l'escalfor del sol ja era una realitat i en vam gaudir a la glorieta tot escoltant l'expressivitat sorneguera de Josep Pedrals acompanyat de Xavi Llosa, que ens van fer estar atents i alhora divertits.

I finalment —tot s'acaba, però em pensava que no s'acabaria mai—, un manifest poètic contra la contaminació sonora, altrament dita soroll ...*El parc no té una veu humana. Jo n'hi voldria treure una, però el parc em diu que no, que ell no té una veu humana...* La música electrònica d'Espectro es conjugava amb la veu estrident i contundent de Raquel Santanera. Des del meu punt de vista, van aconseguir el seu propòsit. Si els

humans hem anul·lat la veu de la natura, aquest espectacle en va ser una artística demostració.

* * *

En resum, una matinal rodona, no solament pel parc en un dia assolellat de la primeríssima primavera, sinó per una acurada organització i composició del programa. Crec que la majoria de públic en va gaudir molt, fins i tots els més escèptics pel que fa a recitals.

D'aquests, en va fer un comentari el poeta Josep Pedrals que em va semblar interessant: ...*Hi ha qui sempre dubta de l'eficàcia del poema dit. Amb la poesia s'ha d'escoltar com si fos un concert. Eh que quan vas a un concert no demanes pas la partitura?*

LES ENTITATS INFORMEN

Club d'Escacs Moià-Moianès

L'esport dels escacs a Moià atresora més de cinquanta anys de trajectòria federada, un itinerari difícil de resseguir sense la força que hi va impulsar Joan Codina, clau en la història del club. El Club d'Escacs Moià-Moianès consta de dos equips, en les categories A i B, que han mantingut la seva categoria en la lliga d'enguany, la qual es va acabar el 16 de març. Del rànquing existent, l'equip A juga en el que correspondria a una segona divisió, mentre que l'equip B ho fa en la 2a provincial.

El club havia estat una secció formalitzada del Club Esportiu Moià, però fa anys que s'organitza i es gestiona de manera més autònoma. A part del Moià, a la comarca del Moianès hi ha dos equips més, els de l'Estany i Castellterçol, ambdós en la 2a provincial.

A la pàgina següent, a dalt: Bona part de l'equip Moià-Moianès en la darrera competició corresponent al 16 de març, a la seu del Consell Comarcal del Moianès, competició que va permetre la consolidació de l'equip A en una posició exigent.

A baix, d'esquerra a dreta i de davant a darrere: Joan Sala, Leonardo de Armas, Jordi Graupera, Sebastià Renom, Lluç Besora, Jordi Rovira, Ana Matnadze (amb una puntuació Elo de la Federació Internacional d'Escacs de 2.400, que es considera equivalent a professional), Xavier Bosque, Ricard Morros, Jordi Bautista, Santiago Moravich, Ricard Vila, Eduard Arcusa, Santi Simon, Sergi Renom i Xevi Benet.

Fot. Sebastià Renom

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

El 26 de febrer es va celebrar una nova sessió del cicle «Llegir l'òpera», amb *Norma* de Vincenzo Bellini com a centre dels comentaris. El mestratge de la divulgadora Meritxell Tena, com és habitual aquesta temporada, va conduir l'audició. El 4 de març es feu la sortida al Teatre Kursaal de Manresa per veure-hi la representació.

El 27 de febrer va tenir lloc la xerrada «La fotografia com una eina per a la pintura», a càrrec de l'artista Esteve Manubens i organitzada pel Cercle Artístic del Moianès. Es posà èmfasi en la importància de la composició i l'estètica tant en la fotografia com en la pintura.

El 6 de març, com a avantsala del 8M, Sandra Rossi va representar «Mujeres de incierta edad», un espectacle que permeté de pensar i, sobretot, riure amb el dia a dia de les dones d'edat incerta.

El Book Club tornà a aplegar, l'11 de març, els lectors més anglòfons de la biblioteca. Sota la direcció de l'artista visual Shelley Theodore, el llibre *The only story*, de Julian Barnes, fou el nucli de la trobada.

El taller de literatura infantil, tingut el 12 de març, va girar al voltant de la relació entre avis i nets i la manera com els contes la representen. A més, es comentaren les darreres novetats de literatura infantil.

El Premi Atrapallibres, conegut com un certamen literari en què infants i joves lectors són el jurat que decideix quines són les millors obres de literatura infantil i juvenil publicades en català l'any anterior, va arribar a la seva fi amb dues sessions celebrades els dies 10 i 17 de març.

Un mes tan poètic com el març no podia tenir cap altra exposició que no fos «Poesies per a suportar la vida», de l'autor local *Son of Harry*, amb un recull dels seus poemes i microrelats més reeixits.

Seguint el fil poètic, el 25 de febrer i el 4 de març els alumnes de sisè de primària de l'escola Josep Orriols i Roca i de l'Escola Pia de Moià van gaudir amb els tallers de poesia i teatre que conduí Montse Vilà. Aquests tallers preparaven els alumnes per a les activitats organitzades al voltant del 21 de març, Dia Mundial de la Poesia, sota el nom «Ordre. Poemes al parc».

Amb el lema «Regala't un poema», la setmana del 16 de març es van repartir als comerços de l'ABIC poemes per a regalar als clients.

El 19 de març el Parc Francesc Viñas va convertir-se en un espai de creació, trobada i experimentació artística. La jornada educativa i comunitària destacà pel taller d'arts plàstiques, realitzat pels alumnes de 3r de primària a partir de llegendes transmiseses per l'Associació de Dones Africanes de Moià, per les representacions poètiques teatralitzades per part dels alumnes de 6è de les dues escoles, per les lectures intergeneracionals entre els infants d'15 i els usuaris de l'Hospital-Residència de Moià, i la lectura de poemes sobre elements arquitectònics i naturals del parc, a càrrec dels escolars de 2n d'ESO. La jornada va cloure's amb la presentació dels poemaris Ítaca arrasada, de Joan Deusa, i *L'última cita*, de Nerea Campo.

El 20 de març la rondallaire Gina Clotet va dinamitzar cinc contes per a cantar i ballar, sota el títol «Del bressol a la lluna», acostant amb molta traça la poesia als més petits.

El 21 de març, com a cloenda del projecte «Ordre. Poemes al parc», va tenir lloc la matinal poètica al Parc Francesc Viñas, el qual esdevingué escenari de recitals acompanyats de dansa, arts visuals i música en directe. Feia goig! Moltes gràcies a tothom qui hi participà.

Taller de poesia. Actuació de la rondallaire Gina Clotet (fot. Biblioteca Mun. 1-0)

Gran participació en el 3r Concurs Infantil i Juvenil de Piano Maria Vilardell

Joventuts Musicals de Moià

La tercera edició del Concurs de Piano de Moià, celebrada els dies 7 i 8 de març, es va tancar amb gran èxit de participació i amb un altíssim nivell dels concursants. Es presentaren un total de vint-i-nou candidats vinguts d'arreu de Catalunya, Madrid, Palma de Mallorca i el País Valencià.

En la categoria juvenil, el primer premi, que inclou una gira per Catalunya dins la Xarxa de Músiques de Joventuts Musicals, va ser per al madrileny **Adrián Sánchez Ballesteros**, que guanyà també el premi a la millor interpretació d'una obra catalana i la millor interpretació d'un estudi. Nascut a Madrid el 20 d'abril del 2007, Adrián Sánchez inicia la seva formació musical a l'edat de tres anys sota la guia dels seus pares i a l'escola municipal de música de la seva localitat, San Martín de la Vega, i posteriorment al Conservatori Professional de Música de Getafe, on es gradua en el 2023, tenint ell setze anys, amb premi d'honor, a més d'obtenir el premi extraordinari d'ensenyaments artístics professionals de música de la Comunitat de Madrid. Actualment estudia amb Gustavo Díaz-Jerez i cursa el grau superior al Reial Conservatori Superior de Música de Madrid amb Mariana Gurkova, després d'aconseguir la nota més alta en la prova d'accés.

El segon premi va ser per al mallorquí **Marc Sintés Pineda**, que actuarà dins el cicle de Joves Talents Maria Vilardell Viñas i que actualment estudia al Conservatori del Liceu amb Daniel Ligorio.

S'atorgà una beca *ex aequo* per a assistir al Campus Musical del Moianès a Miguel Pascual García, de Castelló de la Plana, i a Maties Tramullas Saavedra, de Palma de Mallorca.

Dins la categoria aleví, el primer premi i el premi a la millor interpretació d'un estudi van ser per a **Jorge Cortés Cardoso**, de Madrid, i el segon premi per a **Marc López Gisbert**, de Tortosa, que també guanyà el premi a la millor interpretació d'una obra catalana. Tots dos actuaran dins el cicle de Joves Talents Maria Vilardell Viñas. Es donà una beca *ex aequo* per al Campus Musical del Moianès a Joan Esteban Sandoval Díaz i a Liam Caula Law.

La categoria infantil va guardonar amb el primer premi **Luka Escobar Pavlik**, i amb el segon, **Joel Groven Vilagrasa**. Tots dos actuaran dins el cicle de Joves Talents Maria Vilardell Viñas.

La beca per al Campus Musical del Moianès va ser concedida, *ex aequo*, a Nairí Sarrà Enache i a Eric Arjona Liang. La millor interpretació d'un estudi no s'atorgà i la millor interpretació d'una obra catalana fou per a Fiona Orts Carrillo.

El jurat del premi era integrat pels pianistes Laia Masramon, Ricard Rovirosa, Xavier Ricarte, Marta Bou, Álvaro Fernández-Bravo, José Rubio i Nona Arola.

La cerimònia de lliurament de premis va comptar aquest cop amb dos recitals d'alta volada. D'una banda, el dissabte hom pogué escoltar un dels membres del jurat, Xavier Ricarte, molt lligat a Joventuts Musicals, que començà a actuar amb només catorze anys i després cresqué participant en tots els cursos del Campus Musical, dels quals ara ja és un dels professors. Nascut a Manresa i format al seu Conservatori, després es graduà al Liceu i actualment acaba un màster a Hamburg. Recentment ha guanyat el segon premi en un important concurs internacional, el

Fujairah International Piano Competition dels Emirats Àrabs. En el seu programa ens delectà amb dues delicioses Fantasies de Mendelssohn i Chopin i amb la Sonata número 2 de Rakhmàninov, en què combinà una gran tècnica amb una musicalitat i imaginació excepcionals.

El segon dia va ser el torn del primer guanyador del concurs de Moià l'any 2024, el pianista Álvaro Fernández-Bravo, que mostrarà el seu creixement com a músic en aquests dos anys. Si quan va guanyar el concurs ja impressionà per la seva maduresa i domini del repertori, ara captivà el públic per la seva imaginació i sensibilitat. La interpretació de la sonata en Do major de Haydn fou un moment màgic, en permanent diàleg amb el públic i en què semblava que per un moment Haydn seia al piano i, amb un subtil joc de mirades, interpel·lava els espectadors enjogassadament amb cada frase musical de la sonata, plena d'humor i picardia. El programa es completava amb *Sis moments musicals*, de Schubert, una obra de la compositora Lili Boulanger, dos deliciosos *Preludis* de Debussy i una vibrant *Rondeña* de la *Suite Iberia* d'Albènic. Durant

aquest dies Álvaro Fernández-Bravo realitza la gira de concerts per les diferents seus de Joventuts Musicals de tot Catalunya, que és una de les parts més destacables del premi del Concurs de Moià, ja que dona l'oportunitat als joves intèrprets de trepitjar els escenaris, una experiència única que no ensenyen als conservatoris però que és part essencial per al desen-

volupament de la carrera d'un jove músic. A més, ha estat seleccionat d'entre tots els artistes del catàleg de la Xarxa de Músiques per a debutar a l'Auditori de Barcelona dins el Festival Emergents. En el diàleg amb l'artista al final del concert, Álvaro destacà la gran oportunitat que havia

Adrián Sánchez (fot. Joventuts Musicals)

estat aquesta part concertística del premi com la més interessant, a part de l'econòmica, per la gran possibilitat de creixement que significa per a un jove músic.

Un bon resum de l'esperit que impulsa aquest Concurs de Piano de Moià en el suport als joves talents i que recull el mateix esperit que inspirava Maria Vilardell Viñas, que li dona nom.

Una aventura d'art, convivència i descoberta a Porto

*Griselda Aragay, Montse Nogués, Raquel de la Sierra,
Comissió Erasmus Escola J. Orriols i Roca*

El propassat mes de febrer, entre els dies 22 i 28, cinc alumnes de cinquè de primària —el Sidy, la Lia, l'Alma, la Mireia i el Martí—, acompanyats per nosaltres, les mestres Griselda, Montse i Raquel, vam viure una experiència inoblidable a Porto (Portugal) gràcies al projecte Erasmus+ Patterns Across Borders: from Catalan Mosaics to Portuguese Tiles, centrat en les similituds entre les diferents tradicions artístiques.

Aquesta mobilitat ha estat possible gràcies a la nostra participació en el consorci EMAILC de CETE+ dins el programa Erasmus+, que ens permet de formar part d'una xarxa europea de centres i oferir als nostres alumnes oportunitats reals d'aprenentatge internacional. El projecte tenia com a objectiu unir dues tradicions artístiques: els mosaics modernistes catalans i les rajoles portugueses (*azulejos*), tot treballant conjuntament amb alumnat d'altres països.

La nostra rutina diària era intensa i emocionant. Cada matí agafàvem el tren des de l'estació Carolina Michaelis de Porto fins a l'estació d'Ismaïl Maia.

- El dilluns i el divendres vam assistir a l'Escola Secundària da Maia, on vam compartir activitats amb alumnes portuguesos i també amb estudiants de l'Institut Domènec Perramon d'Arenys de Munt.

- El dimarts i el dijous, un cop arribàvem a Maia, agafàvem un autobús fins a l'Escola Básica 2/3 de Gueifães, on vivíem amb escolars de la mateixa edat que els nostres, participant en classes i dinàmiques conjuntes.

A les aules vam realitzar tallers creatius, com el que férem amb l'artista Fernando Carvalhais, on aprenguérem a dissenyar i imprimir les nostres pròpies rajoles amb motius naturals i geomètrics.

Els nostres alumnes també van presentar els mosaics catalans i la figura

L'alumnat moianès a Porto (fot. Escola J. Orriols i Roca)

Alumnes i professorat a l'estació de São Bento (fot. Escola J. Orriols i Roca)

d'Antoni Gaudí, i creàrem un trencadís conjunt en parelles internacionals, compartint tècniques, idees i creativitat.

Cal destacar que tota la comunicació del projecte es feia en anglès. Això va permetre a l'alumnat de practicar la llengua de manera real i significativa: fent presentacions, treballant en equip, conversant amb companys d'altres països i expressant opinions. L'anglès esdevingué una eina natural de comunicació, fet que reforçà la seva seguretat i autonomia lingüística.

El dimecres el vam dedicar a descobrir els *azulejos* de la ciutat i entendre'n el valor artístic i històric. Va ser una jornada d'exploració cultural en què recorreguérem diferents espais emblemàtics per tal d'aprofundir en aquesta tradició tan arrelada a Porto. Vam començar per

l'estació de São Bento, amb els seus murals d'*azulejos* que expliquen moments importants de la història de Portugal. També visitàrem les esglésies del Carme i de Sant Ildefons, amb les seves façanes blaves i blanques plenes de rajoles decoratives. Després entràrem a la famosa Livraria Lello (diuen que inspirà Harry Potter!) i al museu World of Discoveries, on aprenguérem molt sobre els navegants portuguesos i la història del país. Finalment, vam passejar per la Ribeira, al costat del riu Douro, i poguérem veure moltes façanes amb colors i decoracions que fan que Porto sigui única.

Un altre dels aprenentatges valuosos va tenir lloc fora de l'aula. Tots vuit —els cinc alumnes i nosaltres, les tres mestres— ens allotjàvem junts en un apartament. Aquesta convivència va ser una

oportunitat magnífica per a treballar l'autonomia i la responsabilitat. Ens organitzàvem per repartir les tasques: escombrar, parar i desparar taula, preparar el sopar o anar a comprar. Els alumnes demostraren maduresa, capacitat d'organització i esperit de col·laboració.

Cada vespre, abans de sopar, tots cinc dedicaven una estona a redactar en anglès un breu diari, on explicaven què havíem fet i quines eren les seves im-

pressions i emocions. Aquest moment de reflexió consolidava els aprenentatges i reforçava la competència comunicativa en llengua anglesa.

* * *

Tornem a Moià amb la maleta plena de records, nous amics i aprenentatges que van molt més enllà de l'art. Aquesta experiència ens ha fet créixer com a persones, demostrant que l'educació europea és una porta oberta al món.

Ràdio Moià

Durant el mes de març, Ràdio Moià va continuar amb l'emissió dels seus programes habituals, mantenint el compromís amb la informació local, la cultura i la participació ciutadana, en la línia de treball consolidada durant els mesos anteriors. L'emissora seguí fent cobertura de les activitats del municipi, tant a través de la programació radiofònica com dels seus canals digitals, amb especial atenció als esdeveniments socials, culturals i institucionals que tenen lloc a la vila.

* * *

En l'àmbit de continguts, cal destacar el seguiment de l'actualitat esportiva a través del programa *Flash Esportiu*, conduït per Martí Romeu, que va recollir les notícies més rellevants de l'esport local. Entre els temes destacats hi ha la participació d'Enric Casacuberta en els actes del centenari de la Ruta 66, les novetats del Club Judo Moià, les activitats del Bike Moià i els destacats resultats de Joan Guiteras i Biel Sagués en competicions estatals. També s'informà sobre esdeveniments com la 27a edició de les 3 Hores de Moià de Motocròs, així com l'evolució dels equips locals de futbol, futbol sala, tennis taula i vòlei.

En l'àmbit musical, el programa *Planeta Rock*, presentat per Toni Colomer, va continuar oferint continguts especialitzats centrats en l'anàlisi del disc *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band* de The Beatles. Al llarg de diversos episodis, s'aprofundí en el procés creatiu del disc, les seves innovacions i el seu impacte en la història de la música, combinant-ho amb espais més oberts de selecció musical variada dins l'univers del rock.

En aquest període, Ràdio Moià també va col·laborar en la difusió del repte solidari impulsat per Enric Casacuberta, una iniciativa vinculada a la lluita contra l'ELA. En el marc d'aquesta acció, es donà visibilitat a la presentació oficial del projecte, el 18 d'abril a Cal Comadran, en un acte obert a la població.

* * *

Amb aquesta tasca informativa i de suport a iniciatives locals, Ràdio Moià continua oberta a la col·laboració amb entitats i persones del municipi. Totes aquelles iniciatives, activitats o actes que es vulguin donar a conèixer o retransmetre, convé que ens siguin comunicades als responsables de l'emissora per tal de valorar la seva difusió.

Notícies del Cercle

Cercle Artístic del Moianès

93a dibuixada a Calders, coincidint amb l'Aplec de Titelles (fot. Cercle Artístic)

Durant el mes de març el Cercle Artístic del Moianès va mantenir una activitat intensa, combinant trobades de dibuix, exposicions i propostes culturals vinculades a les arts visuals.

La 93a dibuixada es va celebrar a Calders, al Casal, el dia 29 de març, de 10 a 13 h. La trobada comptà amb la participació de dibuixants procedents del Bages, Osona, el Vallès i el Moianès, reforçant el caràcter obert i intercomarcal d'aquestes sessions. En la present ocasió, la convocatòria es va centrar en el dibuix dels titelles exposats en el marc del desè Aplec de Titelles de Calders. Prèviament, el dia 21 de març, s'havia celebrat la 92a trobada, en l'entorn d'Ordre Poemes, al parc de Moià.

L'exposició itinerant Petit Format va fer parada a Calders durant el mes de març, continuant el seu recorregut pel territori.

Pel que fa al cicle de Xerrades d'Art de la Biblioteca, que se celebra els últims divendres de mes, el 27 de març va tancar el trimestre amb la conferència «Fo-

tografia creativa conceptual», a càrrec de Montse Soler, de Foto Art Manresa.

Per altra banda, el programa de ràdio i pòdcast *Ones creatives*, que s'emet quinzenalment el dissabte, va oferir durant el mes de març i l'inici d'abril els programes següents: 7 de març (12è programa de la 4a temporada), «Talents en concurs»; el programa va incloure una conversa amb els membres de la Junta de Joventuts Musicals Nona Arola, Maite Mur i Nani Bellmunt, així com un repàs de l'agenda creativa i l'espai de cinema amb Miquel Juvé. 21 de març (13è programa), «Descobrint la creativitat», amb la participació de l'arqueòleg Eduard Sánchez, a més de les seccions habituals. 4 d'abril (14è programa), «Els Armats de Moià», amb la participació d'Isidre José, Eugeni Arisa i Agustí Amargant. *Ones creatives* s'emet per Ràdio Moià 107.8 FM i en línia, amb redifusions el dimarts de 14 a 15.30 h i el dimecres de 21 a 22.30 h. A més, durant la setmana queda disponible en format pòdcast en diferents plataformes.

Programació cultural de l'Ajuntament de Moià

L'Ajuntament de Moià presenta la programació cultural del segon trimestre de l'any, amb tres propostes pensades per a gaudir de la cultura en viu: dues adreçades al públic adult i una especialment pensada per als més menuts.

Les entrades es poden adquirir a través de l'aplicació eAgora, presencialment a l'Oficina d'Atenció Ciutadana de l'Ajuntament o a la taquilla el mateix dia de l'actuació. El preu és de 5 euros per als espectacles d'adults i de 3 euros per a l'espectacle infantil. Els menors de tres anys tenen l'entrada gratuïta.

Concert: FLAMENCO VIBES

Diumenge 12 d'abril a les 19 h – Les Faixes – 5€

Una experiència musical única guiada per un dels grans noms del *flamenco jazz* a Europa, Marc Miralta, que ens presenta un projecte innovador i sorprenent en què el vibràfon esdevé el gran protagonista. Una proposta valenta i plena de matisos, que fusiona la força del flamenc amb l'esperit del jazz, reinterpretant clàssics i presentant composicions originals que captiven des del primer moment. Un diàleg musical entre el vibràfon i la guitarra flamenca que no deixarà ningú indiferent.

Teatre familiar: NALLAR

Dissabte 9 de maig a les 18 h – Les Faixes – 3€

De la companyia Inspira Teatre arriba una peça pensada per a la primera infància, que combina música, veu i moviment en una experiència delicada i immersiva. L'espectacle ens convida a endinsar-nos en un espai íntim i acollidor que parla de la llar i del sentiment de pertinença. A través de sons i textures del camp —llana, canyes i palla—, l'escena es transforma en un refugi que es construeix a poc a poc amb allò que ens fa sentir com a casa. Una propos-

ta sensorial i poètica per compartir en família, que homenatja la saviesa de les dones de la terra i els vincles que ens hi arrelen.

Circ: CUIRASSA OBERTA

Diumenge 14 de juny a les 19 h – Les Faixes – 5€

La companyia Marilén Ribot ens presenta un espectacle de circ contemporani que ens convida a abraçar els errors i transformar-los en bellesa, inspirat en l'art japonès del Kintsugi. Circ, moviment, paraula i *performance* es combinen en una proposta visualment impactant i emocionalment profunda: equilibri sobre ampolles de vidre, roda Cyr, disciplines aèries, faquirisme i llançament de ganivets, tot en un llenguatge físic i poètic. Una experiència única que emociona i sorprèn a parts iguals.

MOIANÈS

Notícies breus del Consell Comarcal i Consorci del Moianès

Recuperem els oficis al Moianès

Des del Servei d'Ocupació del Moianès s'han organitzat cinc nous tastets d'oficis per als mesos de març i abril del 2026, adreçats a gent en situació d'atur o en cerca de millora d'ocupació. Els tastets són d'aprenent de fusteria, ajudant de cuina, aprenent d'electricitat, aprenent de construcció i aprenent de mecànica, i venen a complementar els tastets ja realitzats a finals de l'any 2025 de joieria, aprenent de confecció tèxtil i atenció al client i que van comptar amb un total de 27 participants.

L'objectiu principal dels tastets d'oficis és oferir una experiència formativa diferent, molt més pràctica i manipulativa, amb un primer contacte amb un ofici que permet descobrir noves ocupacions i possibles sortides professionals.

El dimarts 28 d'abril a l'Auditori de Sant Josep de Moià de les sis de la tarda a les vuit del vespre es realitzarà la jornada «Ocupa't al Moianès: recuperem els oficis!» Aquest esdeveniment serà el colofó del projecte «Al Moianès recuperem els oficis», ja que es realitzarà la cloenda dels tastets d'oficis que s'han realitzat els darrers mesos a la comarca i, a més, es presentarà la campanya publicitària amb anuncis sobre els oficis a la nostra comarca. Per a la realització d'aquests anuncis s'han visitat empreses d'onze sectors diferents que hom vol donar a conèixer com una opció d'ocupació que actualment pot donar sortides professionals. La campanya es

compon d'anuncis en format vídeo que es difondran a través de xarxes socials, cartelleria informativa i l'edició d'uns díptics per cada ofici. En la jornada es comptarà amb la presència de diverses empreses i treballadors d'aquests sectors tradicionals i es parlarà sobre el futur d'aquestes professions. En aquesta jornada també es farà lliurament dels diplomes als participants en els tastets d'oficis i, per acabar, hi haurà un berenar-col·loqui.

IV Jornada d'Emprenedoria Jove del Moianès

La jornada, amb els objectius de facilitar l'emancipació dels i les joves de la comarca i fomentar l'emprenedoria com a sortida laboral, ha donat a conèixer experiències diverses de gent empenedora de la nostra comarca. Hi han participat els alumnes de 3r d'ESO de l'IE Castellterçol i els de 4t d'ESO de l'INS Moianès.

Enguany es va realitzar el dia 10 d'abril a Castellterçol, amb la col·laboració de nou experiències d'emprenedoria de diferents sectors (jardineria, alimentació, dansa, carnisseria, mecànica...), que van ser visitats in situ i que exposaren al grup d'alumnes el seu recorregut formatiu, laboral, vital i, en alguns casos, proposaren tallers breus i pràctics perquè el jovent conegués tals oficis. També es comptà amb una ponència final a càrrec de Francesc Moret, pilot de Hard Enduro.

Projecte Vitamina: comença la Gira Vitamina!

El Projecte Vitamina és una aliança de col·laboració públicoprivada impulsada per cinc entitats de promoció econòmica amb el propòsit d'afavorir l'accés i el manteniment de l'ocupació, potenciar la formació i qualificació professional i impulsar el desenvolupament local en cinc territoris de dues províncies catalanes: Manlleu i àmbit territorial, Vall del Ges, Orís i Bisaura, el Moianès, la Garrotxa i el Ripollès.

En el marc d'aquest projecte s'ha proposat una agenda d'activitats per a aquest 2026 que ha començat amb la *Gira Vitamina*, que consisteix a visitar diferents bones pràctiques a través de l'òptica *Vitamina*, per tal de compartir idees i fer xarxa entre territoris. La primera visita es realitzà a la Garrotxa, on poguérem conèixer el projecte Garrotxa Approp, un projecte de col·laboració públicoprivada que fomenta i fidelitza les compres de proximitat. Compta amb més de 10.000 usuaris, més de 100 establiments i per la seva aplicació hi han passat uns 13 milions d'euros. Hi van assistir una vintena de persones.

Segueix la *Gira Vitamina* i inscriu-te a les següents visites a <https://proje-ctevitamina.cat/>. Pròxima parada: dimecres 29 d'abril a Manlleu per tal de conèixer dos projectes en l'àmbit socio-

sanitari: «Al Moianès ens cuidem» i el Centre de Formació Integral en Serveis a la Comunitat de Manlleu, amb l'objectiu principal de compartir coneixements amb vista a millorar aquests projectes centrats en l'àmbit de les cures a la gent.

Segell Inforparticipa

La web del Consell Comarcal del Moianès (www.ccmoianes.cat) ha obtingut per setè any consecutiu el segell Inforparticipa 2025, de qualitat i transparència de la comunicació pública local, amb un acompliment del 86,27% dels indicadors. El segell Inforparticipa és un reconeixement de la transparència de les webs de l'administració pública local, que es basa en els indicadors del mapa *Inforparticipa* (<https://inforparticipa.info/>), un producte elaborat pel Laboratori de Periodisme i Comunicació per la Ciutadania Plural de la Universitat Autònoma de Barcelona, resultat d'haver desenvolupat i validat el Mapa de les Bones Pràctiques de la Comunicació Pública Local a Catalunya. Des del Consell Comarcal n'estem molt satisfets i continuem treballant per la qualitat i la transparència de la comunicació pública. Dels 41 consells comarcals avaluats, 12 han obtingut el distintiu. El 14 d'abril, a la Universitat Autònoma de Barcelona, es va fer l'acte de lliurament dels segells.

CLÍNICA DENTAL PUJOL

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

UNA MICA D'HISTÒRIA

Les entrades al parc

Xavier Serrano

Entrar al Parc Municipal de Moià és quelcom tan normal que pocs moianesos tenen consciència de les diferents evolucions, construccions i enderrocats que hi ha hagut al llarg de la història en aquest espai per arribar al que coneixem actualment.

Al jardí d'en Josep Coma, Cal Cristo, s'hi accedia des de la seva casa; era una prolongació d'aquesta. Òbviament, una persona de la seva posició havia de tenir tot d'assistents i servei, tant en la vida diària com en els seus desplaçaments, que en aquells moments devia fer-se amb carruatges tirats per cavalls (cinc hores a Barcelona), per la qual cosa el jardí havia de tenir una porta d'accés prou ampla per a poder-hi passar tota mena de serveis: la porta de l'actual plaça del Moianès. La porta es va canviar per una de corredissa el març del 2010, però les columnes són encara les originals, amb els capitells de coronació lluint les inicials de Josep Coma (JC) i l'any 1877, any de la construcció del jardí, una mica malmesos, inscripcions iguals que els escuts situats a la façana interior de la casa, la que dona al jardí.

En aquells moments també es podia entrar al jardí des del carrer de Sant Josep, mitjançant un passadís, a través de la fàbrica que en Coma tenia al costat del jardí (situada a l'actual emplaçament de l'Esplai), ja que serveis annexos com els safareigs, que eren públics i de paga-

ment, eren espais compartits per la fàbrica i el jardí.

L'accessibilitat al parc va començar en iniciar-se la seva activitat pública, les celebracions de la Festa de l'Arbre Fruiter, l'any 1934, i en obrir-se els baixos de la casa com a biblioteca pública, quan s'enderroca un habitatge lateral, ja adquirit

La porta inferior del parc, en 1906, amb les columnes i els capitells; a la dreta, el xalet, casa del servei d'en Coma (fot. F. Balell)

pels Escolapis en 1921, i s'obre el carreró pavimentat i enreixat que des del carrer de Sant Josep, pel costat sud, permet d'accedir al parc. Sembla que a partir d'aquest moment també es pot entrar al jardí per la part nord de la casa, l'actual plaça de Francesc Sagrera. En una foto de 1929 encara es pot veure, per una banda, al sud de Cal Cristo encara la casa que seria

enderrocada i, a l'altre costat, uns espais delimitats per murs on es distingeixen com dues portes amb columnes que permetrien l'accés cap al jardí i a l'espai on s'havia situat la fàbrica, en aquests moments ja enderrocada, entre la feia poc construïda glorieta neoclàssica, la balustrada i una font, ara desapareguda. Aquestes construccions creiem que les van promoure la família Ziegler en la dècada de 1920.

Però per a la gran entrada, que realment comunica el parc amb el poble, per la plaça Francesc Sagrera s'hauria d'esperar fins a l'any 1954, en què tota la placeta, amb parterres columnes, escultura i jardinera, amb dues portes amb pèrgoles i reixes, esdevenen el lloc habitual, que des d'una posició elevada, permet ja de contemplar, just entrar-hi, bona part del parc: arbres, estanyol, glorieta..., facilitant aquella sensació de canvi de dimensió en l'espai i el temps.

Per últim, també cal fer esment d'una altra entrada al parc, potser desconeguda, però existent des de l'inici: el «camí de la Costeta», que enllaça el carrer de Santa Magdalena amb la porta que hi ha a sota el mirador (l'ermita, en el plànol original d'en Coma), que també podem veure a la part baixa de la imatge de 1929, entre murs, vorejant el parc. Actualment és una escala de pedra, amb porta de reixa en tots dos costats. Aquest camí ja es pot intuir en les imatges publicades en l'article sobre l'ermita del núm. 834 de LA TOSCA, de 1878 i de 1910. El nom de «camí de la Costeta» apareix com a límit de propietat en les escriptures de les finques confrontades segons informació facilitada per Francesc Solà.

* * *

Per a saber-ne més, podeu visitar <https://paisatgeterritori.es/parc-municipal/>.

Detall de la part superior del parc, l'any 1929 (fot. Josep Badosa)

La sala-alcova de la Casa Museu Rafel Casanova i la història d'Ester

Museu de Moirà

Quan els visitants de la Casa Museu Rafel Casanova arriben a la sala-alcova, a més d'observar el mobiliari del dormitori i l'avantcambra, poden gaudir de les pintures murals que representen la història bíblica d'Ester.

La sala-alcova

La sala-alcova era una habitació típica de cases benestants del segle XVIII, que constava d'una avantcambra amb les caixes de núvia, que feien la funció d'armari, i el dormitori amb el llit, sovint separat amb cortines per a preservar la privacitat.

En un context en què a les cases

hi havia un flux constant de gent —els amos, els avis, fills, tietes, oncles, mossos, minyones, i forans amb qui es feien negocis i tractes comercials—, la sala-alcova constituïa un espai privat on l'amo i la mestressa es podien reunir sense el destorb d'altres membres de la casa. En aquella època, era costum decorar aquestes cambres amb pintures de temàtica mitològica o religiosa en les quals es reflectís una certa opulència figurativa, com palaus, columnes o robes sumptuoses. És el cas de la història d'Ester, el motiu escollit pel matrimoni Casanova per a decorar aquesta estança.

Sala-alcova de la Casa Museu Rafel Casanova (fot. Museu de Moirà)

Es tracta de set escenes de caràcter figuratiu que van desgranant els principals episodis de la vida d'aquesta figura bíblica. Les pintures daten de mitjan segle XVIII, són d'autor desconegut i van ser

tic Imperi Persa. Òrfena des de nena, va créixer a càrrec del seu oncle Mardoqueu i amb els anys es convertí en una noia de gran bellesa.

En aquells temps, el rei de Pèrsia va repudiar la seva esposa i convocà les donzelles del territori per tal de trobar una nova reina. Ester figurava entre elles i fou l'escollida. Ella va mantenir en secret el seu origen jueu i esdevingué la nova muller del rei. Mardoqueu, el seu oncle, passà a formar part del cercle de confiança del rei, sobretot després que advertís el monarca sobre un complot que s'estava ordint en contra seu.

Mardoqueu va entrar en rivalitat amb Aman, un alt càrrec de la cort que el veia com un competidor davant els privilegis i favors del rei. Aman, coneixedor de l'origen jueu de Mardoqueu, intentà de convèncer el rei, amb enganys i

Escena de la història d'Ester on la jove posa en risc la seva vida presentant-se davant del rei sense ser convocada, per convidar-lo a un banquet on demanarà la salvació del poble jueu (fot. Museu de Mojà)

restaurades per Jordi Abancó un quant temps després que la Generalitat aprovés el projecte de remodelació de l'edifici, l'any 1987.

La història d'Ester

Ester formava part d'una comunitat jueva exiliada a Susa, la capital de l'an-

ti Imperi Persa. Òrfena des de nena, va créixer a càrrec del seu oncle Mardoqueu i amb els anys es convertí en una noia de gran bellesa.

Assabentat d'aquest terrible fet, Mardoqueu va demanar a Ester que intercedís davant el seu espòs per tal d'aturar el

genocidi. Amb aquest objectiu, Ester decidí d'organitzar una sèrie d'àpats en honor del rei, i en el segon banquet li parlà de les males intencions d'Aman i li confessà la seva identitat jueva. El rei, enfurismat davant els enganys d'Aman, ordenà d'executar-lo.

Però encara no estava tot resolt: el rei no tenia el poder de revocar un decret que ja estigués establert, així que el temps corria en contra dels habitants jueus del regne. Mardoqueu, que per la seva lleialtat s'havia guanyat la confiança del rei, ajudat per Ester va aconseguir de ser nomenat primer ministre i això li conferí el poder d'elaborar un contra-decret que anul·lés l'anterior dictamen d'Aman.

En els dies posteriors es van convocar grans festes, amb la participació de tota la

comunitat jueva, per celebrar que Ester i Mardoqueu els havien salvat de l'extermini, i Ester fou considerada pel seu poble una heroïna.

Si bé pel context històric no podem inferir cap intencionalitat política en la tria de la història d'Ester per part de la família Casanova, no deixa de ser curiós el paral·lelisme que avui dia es podria establir amb l'esdevenir del poble català i en Rafel Casanova: una comunitat minoritària, una condemna per real decret, una figura heroica i salvadora... De fet, l'any 1948 el poeta i dramaturg Salvador Espriu sí que va recórrer explícitament al relat bíblic d'Ester per a mostrar la situació de repressió del poble català a partir de 1939, acabada la guerra civil, i per a reivindicar la llengua catalana i la seva varietat i riquesa.

Revista número 73

MODILIANUM

REVISTA
D'ESTUDIS
DEL MOIANÈS

Indagant sobre el topònim «Bussanya».
Carles Riera i Josep Ruaix

Els prolegòmens del Museu de Moià fins a
l'exposició d'artistes moianesos de 1935.
Jaume Clarà i Arisa

«Amb vostre nom comença nostra història»:
la imatge gòtica de la Mare de Déu
de l'Escola Pia de Moià.
Eduard Puigventós López

El Col·legi de l'Escola Pia de Moià (1936-1939):
acolliment de refugiats, hospital internacional,
hospital de sang.
Elvira Permanyer i Sert

**Properament a la venda
a la Casa Rafel Casanova
i a les llibreries!**

www.modilianum.org

PATRIMONI

Les trinxeres del Pla del Cospinar

Sergi Chàfer

enguany celebrem una efemèride, el norantè aniversari de l'inici de la Guerra Civil Espanyola (1936-1939). La derrota republicana va donar pas a un llarg hivern, en què el torb franquista esvaï les

de glorificar les víctimes del seu bàndol. Ho van fer de diverses maneres: monòlits, monuments, llistes, pintades... Mentrestant, el règim franquista efectuava una repressió sistemàtica a tots nivells, comen-

çant per la confiscació de pisos de famílies republicanes i continuant per les depuracions, detenció i càstig de tots els sospitosos de ser contraris a la dictadura. Cal recordar que, durant els primers anys del seu règim, Franco va fer executar arreu de l'Estat espanyol més de 30.000 persones. Moltes d'elles van perdre la vida en algun dels 298 camps de concentració repartits per la geografia espanyola (tres d'ells a Catalunya), per on van passar entre 700.000 i 1.000.000 de detinguts. A més, hem de tenir en compte que milers de persones van ser enterrades en fosses comunes.

Durant el franquisme, homenatjar i recordar les víctimes republicanes es va convertir en una quimera. La por i la repressió eren a l'ordre del dia.

A inicis del segle XXI es pogué aportar un raig d'esperança dins aquest atzucac. L'any 2000 es dugué a terme amb mètodes científics la primera exhumació d'una fossa comuna a l'Estat espanyol. A partir

Panell informatiu davant la trinxera (fot. S. Chàfer)

llibertats democràtiques, socials, laborals i culturals que s'havien consolidat durant la Segona República Espanyola.

Durant els quaranta anys que va durar la dictadura, els feixistes s'encarregaren

de llavors, des de l'àmbit polític es van endegar accions per dignificar, recordar i homenatjar les víctimes del franquisme durant la Guerra Civil Espanyola i durant la dictadura feixista. En aquest sentit, a Catalunya, el 12 de novembre del 2007 es va aprovar la Llei del Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya. Heus ací algunes de les seves funcions: commemoració, conservació, investigació, difusió, participació i formació.

Durant aquests anys el Memorial Democràtic ha pogut restituir la memòria de milers de persones que el franquisme s'havia encarregat d'esborrar. També ha dignificat els espais que van ser testimoni d'algun episodi, amb l'objectiu de no oblidar els fets que hi succeïren. Es tracta d'un aspecte molt important per a les noves generacions, les quals han de conèixer i entendre el seu passat més pròxim per a poder valorar el seu present.

En aquest context, l'Ajuntament de Moià, amb el suport del Memorial Democràtic, va acabar el mes passat la museïtzació de les trinxeres descobertes al pla del Cospinar.

S'ubiquen en un indret molt proper a la carretera N-141c, en el camí que va a les Coves del Toll. Constitueix un recorregut patrimonial on podem visitar tres trinxeres, les quals han estat recuperades per un equip d'arqueòlegs. La primera es va excavar fa més d'un any, localitzant-hi més de dues-centes bales, carregadors, beines de cartutxos i dues pintes de bales intactes. En canvi, a les dues trinxeres recuperades més recentment només s'hi ha trobat dues beines de bales, un senyal inequívoc que es van fer servir poc. Sigui com sigui, les tres fortificacions són d'unes característiques similars, amb un niu de metralladora al mig, des d'on s'obren línies en ziga-zaga formant angles que donaven més protecció als seus defensors en cas de produir-s'hi una explosió.

Uns plafons informatius expliquen als visitants el context històric i la funció d'aquestes posicions de defensa, construïdes a l'estiu o tardor de l'any 1938, quan el front encara se situava a la zona de l'Ebre. Les trinxeres recuperades van ser utilitzades els darrers dies del mes de gener de 1939, però els seus defensors no pogueren aturar l'avanç franquista que provenia de Moià, vila que havia estat ocupada el matí del dia 29 de gener. D'aquesta manera, la 84a divisió franquista, comandada pel coronel Alfredo Galera Paniagua, va poder procedir en direcció a Vic.

Es tracta d'un patrimoni que ens interpel·la i ens permet de reconstruir una part de la nostra història. En un futur pròxim s'excavaran els terrenys que hi ha a l'altre costat de la carretera, on hi ha més trinxeres. D'aquesta manera es podrà acotar i definir cap on es van dirigir els combats i quina intensitat van tenir.

Dignificar els espais de la Guerra Civil permet de teixir una societat més democràtica. Les trinxeres del pla del Cospinar en són només un exemple. Tot i això, encara hi ha molta feina per fer. Tenim el deure de recordar i difondre aquest llegat a les noves generacions. En aquest sentit, com a cloenda d'aquest escrit, recuperem uns versos del poeta Miquel Martí i Pol recollits en el poema «Ara mateix»:

*De res no ens val l'enyor o la complanta,
ni el toc de displicant malenconia
que ens posem per jersei o per corbata
quan sortim al carrer. Tenim a penes
el que tenim i proud: l'espai d'història
concreta que ens pertoca, i un minúscul
territori per viure-la. Posem-nos
dempeus altra vegada i que se senti
la veu de tots solemnement i clara.
Cridem qui som i que tothom ho escolti.
I en acabat, que cadascú es vesteixi
com bonament li plagui, i via fora!,
que **tot està per fer i tot és possible.***

FINESTRA OBERTA

Les pàgines d'aquesta secció volen ser una finestra oberta a l'obra dels creadors i creadores del Moianès. Un espai perquè es visualitzi la seva obra i perquè ells i elles mateixos, amb les seves paraules, es presentin als lectors de LA TOSCA. «Finestra Oberta» vol explorar la creativitat i la diversitat de disciplines artístiques nascudes de la mà dels artistes que nodreixen amb cultura el nostre entorn. – Neus P. Cirera

Oscar Valgreen. «Opressió en contrastos»

Tècnica mixta (210 x 120 cm). 2026

«Opressió en contrastos» és l'obra i carta de presentació d'un projecte personal en què treballo actualment, *Asli, els meus orígens*. «Asli» és, de fet, un retrobament amb els meus orígens. Una part de les meves arrels prové d'un món que gairebé no conec. Després d'anys d'anècdotes familiars i molta curiositat, és ara quan aquesta curiositat i l'afany de voler saber m'empenyen cap allò desconegut. Viatges, documents, sensacions i sentiments generen aquesta obra amb la qual m'aventuro a descobrir aquelles històries, gairebé contes, que amb nostàlgia el meu pare m'explicava durant la meua infantesa.

Aquest projecte va més enllà de l'aspecte merament pictòric: són un recull de sensacions, sentiments i contrastos; colors, olors i viatges en el temps. Mitjançant l'ús i el tractament de diferents materials, majoritàriament relacionats amb el lloc que m'inspira, intento plasmar les seves reverberacions: paisatges, arquitectura, oficis, gastronomia i cultura. Una barreja que brilla i emergeix des del meu interior en forma de capes, textures i maneres de fer, de sentir i de plasmar les connexions.

«Opressió en contrastos» parla de convivència, de cultura, de creixement i,

no cal dir-ho, de contrastos. Contrastos com el diàleg entre la catifa, símbol de valor i de la clara influència real enfront d'un ciment encofrat, més deteriorat, com pot ser una societat familiar i rural que busca la modernització i l'expansió cap al món occidental. En aquesta convivència, també es respira l'opressió, com la que exerceixen les textures a mode d'encofrat respecte a la catifa, delimitant així l'espai «vital» d'aquesta.

Sobre Oscar Valgreen

Format en decoració, arts plàstiques i arts aplicades al mur. És en aquesta última disciplina on continua investigant, adquirint i compartint coneixements a nivell plàstic. En els seus treballs s'observa com els materials, la distribució en l'espai i les paletes cromàtiques conviuen en una mateixa escena, barrejant mobiliari, teles i objectes, amb pintures materials i textures.

Destaca la seva tasca com a muralista en col·laboracions amb diferents artistes i estudis d'interiorisme. La participació en festivals culturals locals com el FACC o Ex Abrupto i la impartició de tallers de formació per a entitats o empreses.

Oscar Valgreen. Resident a Moià des de l'any 2020, és un artista multidisciplinari, nascut en la dècada dels anys setanta i que de ben jove aposta amb un sentit primordial per l'estètica, en què l'equilibri, l'ordre i la perfecció són, entre altres, els pilars bàsics que esdevenen segell del seu treball. Premi «Contemporanis» de la Taula d'Arts Visuals de la Catalunya Central amb «Dementia & Wabi-Sabi: la bellesa de la imperfecció» (2024), que s'exposà, a Manresa. Recentment ha exposat a Manlleu i a Vic.

MISCEL·LÀNIA

Poble d'il·luminats?

Eduard Altarriba

Ja fa uns quants anys, uns amics solien referir-se al nostre poble com a «Planeta Moia», en al·lusió a la quantitat d'il·luminats que hom podia trobar-hi. L'objectiu d'aquest article és plantejar, no pas corroborar, aquesta afirmació, ja que en assumptes d'aquesta mena és fàcil endinsar-se en terrenys pantanosos. Per començar, que ningú no s'ofengui: per a mi el concepte «il·luminat» no és en absolut pejoratiu ni despectiu, ans al contrari, es refereix a aquells personatges de tarannà excèntric, que surten del motlle, diferents, a vegades genials, que sens dubte aporten color i diversitat al paisatge benestant i benpensant.

La definició exacta, com tantes altres definicions, és relliscosa, ja que engloba característiques molt diverses que tenen com a comú denominador aquesta desviació del que és habitual i ordinari. Així trobem il·luminats de tota mena, molts vinculats al tema artístic, artesanal o de la faràndula, però d'altres, gent del comerç, menestrals, pagesos o sense ofici ni benefici conegut. O són una barreja de tot plegat. La majoria són plenament funcionals i més o menys acceptats, sobretot si en algun moment arriben a triomfar fora de la comarca; aleshores les celles arquejades es relaxen i passen a formar part del patrimoni humà de la vila. Però d'altres voregen la marginalitat i poden ser, o no, habituals de bars i tavernes. Alguns són motor d'activitats i propostes, d'altres prefereixen viure en el seu món. N'hi ha de progressistes, n'hi ha de conservadors i alguns presenten un curiós aiguabarreig polític i filosòfic. N'hi ha d'eixelebarats, elevats, desendreçats, espirituals, erudits, reconeguts, apartats, exaltats, enginyosos, orats, vilipendiats i fins i tot d'admirats i

envejats. No posaré noms ni exemples; que tothom faci el seu inventari i decideixi, amb discreció, qui entra i qui no en el llinatge dels il·luminats o, en el seu defecte, que faci introspecció per reconeixement com a tal.

S'entendrà, doncs, que estem parlant d'una categoria poc sòlida, dúctil, que no admet estadístiques que ens aportin dades feaents des del punt de vista de la ciència sociològica. Res que ens permeti d'establir percentatges, evolucions o tendències. Res que ens permeti d'aïllar perfils o establir taxonomies. És un coneixement més aviat intuïtiu i popular, assequible des del sentit comú i la interrelació social, sovint amb el xafardeig com a principi fundador. Però és un fet irrefutable: habiten entre nosaltres. I, a aquestes alçades del text, molts hauran invocat cares i noms, passats o presents, que il·lustren la condició. Hi eren, hi són i, per fortuna, hi seran. I són importants, fonamentals, m'atreviria a dir, pel seu paper de qüestionament implícit o explícit del que hom qualifica de correcte i normal, obligant-nos a plantejar i replantejar coses que, d'altra banda, ningú no creuria necessàries o no s'atreviria a qüestionar. Hi són, per fortuna, hi són.

Una altra cosa és determinar-ne la densitat respecte a altres pobles i contrades, una comparació estadística que, per tot el que he explicat, és complicada d'establir. Potser el Planeta Moia a què alludien els meus amics mereix tal epítet, però probablement ni l'Estany, ni Collsuspina, ni qualsevol poblet de l'Empordà, de la Terra Alta, dels Pirineus o de Menorca no es queda proporcionalment curt en el seu particular repertori de personatges singulars i/o pintorescos. I sort en tenen, i sort en tenim.

60 anys de presbiterat de Josep Ruaix

Redacció

El nostre company de redacció Josep Ruaix i Vinyet va celebrar en la intimitat, el propassat dia 26 de març, el seixantè aniversari de la seva ordenació presbiteral, efectuada pel bisbe Ramon Masnou la tarda d'aquell mateix dia de l'any 1966, que s'esqueia el dissabte abans del Ram, a l'església del Seminari de Vic. Era la primera ordenació sacerdotal a la diòcesi osonenca després del Concili Vaticà II. Passada la Setmana Santa, exactament el dilluns de Pasqua, que aquell any s'esqueia el dia 11 d'abril, tingué lloc al temple parroquial de Moià la seva missa nova.

Amb aquest motiu, l'interessat ens ha fet arribar un seu poema compost per a l'ocasió i ens comenta que ha imitat mètricament les *Elegies de Bierville*, de Carles Riba, marcant-hi, però, les cesures per tal d'assegurar l'escansió (lectura, pronúncia) pròpia dels díctics elegíacs. També diu que l'adjectiu *llefre -fra*, poc conegut, és sinònim de *golut -uda*, *àvid -a*.

Ens plau de publicar tal composició poètica, acompanyada d'un fragment d'una fotografia, tirada per Jordi Renom, de l'aspecte de l'església parroquial moianesa aquella tarda de l'11 d'abril de 1966. Per molts anys, Josep!

ELEGIA DIAMANTINA

*Fa seixanta anys es posaven sobre el meu front juvenívol
mans enllaçades amb Crist, summe i etern Sacerdot,
encomanant-me l'encàrrec de prosseguir el ministeri
bo i repetint el seu Mot, santificant els fidels
i pasturant el seu poble com a escollida ramada.
Roma em prestà els seus camps per a sembrar-hi llavor.
Foren després les codines de Sant Feliu receptores
bondadoses d'un zel qui sap si massa abrandat.
Bages brindà menys fecundes terres on gotes vessar-hi
de fatigosa suor. I amb plenitud rectoral
salto a la fi a les parròquies de la porció calderina:
vida i collita al ponent, temps de tastar algun dolor.
Sempre gaudint la segura pau de la llar moianesa,
vinclè umbilical mai tallat ni perdut,
com i també l'abraçada dolça de tot Catalunya,
pàtria xica o gran llefra de lliure destí.
Embolcallats de sutzures entreveig sis decennis
on tanmateix han brillat pulcres i cars diamants.
Sotjo en la meva poquesa raigs generosos de gràcia.
Lloo aquest do del Senyor ara i pels segles. Amén.*

PUBLICACIONS

Ressenya aproximada del nou llibre de poemes de Carles Riera i Fonts

Baltasar Fonts

Tinc a les mans el nou poemari d'en Carles, un llibre realment treballat, amable i ocurent; tota una feina d'enginy abocat en el llenguatge. Amb ell mateix, començarem fa uns quants dies que és una llàstima que *la gent*, en general, no pari esment en la poesia, no hi entri, la deixi per impossible. Jo diria que, perquè la poesia et cridi l'atenció, cal tenir una certa curiositat pel llenguatge i aquest fet pot estar molt relacionat amb el circuit de les emocions viscudes —o no viscudes— al llarg de la vida de cadascú. Un component poètic en qualsevol afer de la nostra acotada vida esdevé bàsic per a equilibrar el sentit de les coses i la posició que nosaltres mateixos adoptem. Ens ajuda a viure i ens hi aboca un detall acariciador. Ara bé, farem l'esforç d'entrar-hi? Això ja són figues d'un altre paner...

El dia es lleva, la tarda es colga és el títol d'aquest nou llibre d'en Carles. És editat per Claret, aquest març del 2026. En Carles fa molts anys que remena la pastera del català en molt diversos fronts. Com sabem, és lingüista i prevere, doctor en filologia catalana i farmàcia. També professor de la Universitat Ramon Llull. Tota una posició.

El primer que he de dir és que el pròleg del llibre, la primera i darrera justificació de la presentació d'un volum, és excel·lent, des del meu punt de vista. Gairebé diria que hi ha tanta poesia en el pròleg com a la resta de l'obra. Un fragment: «Un poema, o no serveix per a res, o, contràriament, és capaç de salvar la vida, de salvar el món. Depèn de com se

miri. A la impertinent pregunta de “per a què serveix un poema” hom hi ha respost amb una altra pregunta: “I per a què serveix una posta de sol?” La poesia és un esdeveniment, un fet, un gest. Un gest amorós que ens salva de la gran solitud. Un gest de vida, de llibertat, de gaudi.» M'agrada aquest Carles teòric, especulatiu.

El llibre s'estructura en tretze petits grups de poemes, variats, diferents. Els dos primers fan honor al títol de l'obra: la naixença del dia i el seu declivi, el transcurs de les hores, els moments.

La tarda va tombant. La rojor espessa del cel duu desconhort. Lluny, un fort xiscle allargassat, rebel, d'una xibeca, esquinça el firmament enllà del cingle.

Després arriben poemes d'agraïment i recordança, nades, cançons, himnes; ben ritmats, musicals, coneixents. Hi ha una colla de sonets, d'una lírica evident, molt ben travats (fragment):

Qui sap si fent el sord Déu ja m'oblida i per ventura em deixa a l'estacada, potser un ocell perdut sense niuada, tal volta flor soliu a ja pansida...

«*Vides paral·leles*» és un apartat llarg, deliciós i juganer —amb títols de mots paral·lels de significació o sonoritat—, un autèntic anecdotari d'objectes, situacions i correspondències, molts d'ells escrits en dècimes, admirables, oportunes, asserti-

ves... un veritable joc de llenguatge continuat i destre. Poesia com un tirar coets, quina feina!

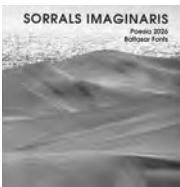
Parem a «Tot ben concret», una meseria que ens poetitza l'Atenció, l'Audàcia, l'Arrogància, la Confusió... l'Alegria, l'Ambigüïtat, la Bondat, etc., conceptes rematats amb haikus.

«*Parelles lingüístiques*», «Cançons» (a tall de bestiar) i «Tirallongues» van acabant el llibre. Fins a l'última pàgina la tensió és satisfactòria i l'interès no davalla. Una de les tirallongues és dedicada a Picanyol i al seu personatge Ot el Bruixot, que prou coneixem.

En fi, un llibre per a triar i remenar, car hi ha de tot i molt ben facturat. Com t'ho fas, Carles?

A mi, modestament, no em cal més que felicitar l'autor i he de confessar que, com si fos un comentari crític, l'emplaçaria a insistir més en la lírica (*el poeta amb si mateix*) que tant m'ha satisfet i que és on realment la poesia adopta un rol més humà i de primera línia: les giragonses del propi esperit, els estats d'ànim, les emocions de tots colors... això sense desmerèixer gens ni mica el gran ventall de matisos que han conformat aquesta obra tan rica i que convençudament recomano al públic.

Libres

Baltasar Fonts. *Sorrals imaginaris*

Moià: ed. de l'autor, 2026. 96 pp.

Poemari d'aquest moianès distribuït en dues parts: «Sorrals imaginaris. Poesia 2026» i «Dama del Raval. Poesia 2025». Un tast de la primera part: «Si el temps existís / no hauríem de comprar / cap rellotge.» Un tast de la segona: «On és l'albada, / carrer d'en Robador, / si tot és nit?»

Carles Puigferrat i Oliva. *El Puigneró (Santa Maria d'Oló): història d'un mas i d'una família del Moianès*

[S.I.]: [Joan Puigneró Vila], novembre 2025. 183 pp. + 1 full plegat.

A partir del mas olonenc del Puigneró i de la família que el posseï durant segles, Puigferrat teixeix una veritable història del poble d'Oló i de la comarca del Moianès des de l'alta edat mitjana fins a mitjan segle XX. L'obra s'acompanya d'uns quadres genealògics sobre el llingatge Puigneró des del segle XIII fins a l'actualitat.

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

Revistes

—**Catalunya Cristiana**, 15-3-2026, amb la ressenya «Gruixut volum», signada per Josep Ruaix; 29-3-2026, amb una nota sobre el poemari de Carles Riera *El dia es lleva, la tarda es colga*.

—**Full Diocesà**, 15-3-2026, amb l'article «Centenari dels Pastorets de Calaf», signat per J. Ruaix; 22-3-2026, amb «Continent i contingut», de J. Ruaix, i una nota sobre el poemari de C. Riera.

—**L'Enllaç dels Anoiencs**, 2-4-2026, amb una ressenya del poemari de C. Riera, signada per Lleonard del Rio.

—**Llengua Nacional**, núm. 134 (2026), amb «Curiositats lingüístiques etnobotàniques», de C. Riera; la ressenya de *Català per a professionals de la salut*, de C. Riera, signada per David Pagès, i la del llibre *La relació entre topònims i gentílics*, de Xavier Rull, signada per J. Ruaix.

Diaris

Regió7

6-3-2026

«Moià fa diferents intervencions al pati de l'escola Josep Orriols i Roca».

10-3-2026

«Els gossos haurien de tenir més reconeixement en el cos», frase del moianès Andreu Morera en un reportatge sobre el Grup Caní de Recerca dels Bombers de la Generalitat.

20-3-2026

«De Moià al Camp Nou: una tipografia inclusiva protagonista a la Champions».

Anna Vives, amb arrels moianeses, és la creadora de la lletra que van lluir dimecres als dorsals els jugadors del Barça durant el partit contra el Newcastle».

21-3-2026

«Deixar les estrelles Michelin per obrir un petit forn a l'Estany».

24-3-2026

«Calders prepara la restauració de la fàbrica Jorba per a usos públics».

28-3-2026

«El Moianès tindrà una C-59 més directa el 2028 amb la variant de Sant Feliu. El president de la Generalitat va anunciar

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ

Cristina Homs Fargas N° Col·legiada: 1.456

- QUIROPÒDIES (durícies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

HORES CONVINQUDES

Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut

Av. de la Vila, 4 baixos // 08180 Moià

93.820.91.55 - 659.660.348

ahir l'adjudicació de l'obra per un import de 43,4 milions d'euros, que es començarà aquest estiu i té un termini de 30 mesos».

30-3-2026

«Moià encara la recta final de les obres de pacificació del carrer de la Tosca».

1-4-2026

«Moià afrontarà enguany la reforma de l'avinguda de la Vila, artèria principal. S'eliminaran els aparcaments del vial per guanyar espai per a ampliar les voreres i s'aixecaran els passos de vianants per fer més urbà el que és un tram de la C-59».

BREUS

El Remolí Teatre

Aquesta primavera El Remolí Teatre presenta una proposta diferent: un cicle de tallers impartits per diverses professionals del món de les arts escèniques, que conviden a explorar el cos, la veu i la creativitat des de múltiples perspectives. El programa s'inicia el 22 d'abril amb Helena Vilar i Bofill, que oferirà un treball de consciència corporal i vocal. El 29 d'abril, Joana Bou Suárez introduirà el teatre de l'oprimit com a eina d'expressió i transformació. El cicle continuarà el 6 de maig amb Elisabet Vidal, aprofundint en la relació entre cos i espai. El 13 de maig, Diana Dibau posarà el focus en la composició escènica col·lectiva. El 20 de maig, Sam conduirà una sessió dedicada al clown, i finalment, el 27 de maig, Èrika Llopis tancarà el cicle amb un taller de tècniques d'improvisació orientades a estimular la

creativitat i l'agilitat mental. Amb aquest format, El Remolí Teatre obre un espai viu d'aprenentatge i experimentació, pensat per a totes les persones interessades en el llenguatge escènic i el desenvolupament expressiu. Hom pot contactar amb Èrika Llopis per a més informació.

Exposició de pintura

Del 13 de març al 19 d'abril s'ha pogut veure al Temple Romà de Vic l'exposició de pintura de Jordi Soldevila Segura «Vernissos insòlits», un treball basat en l'experimentació del vernís damunt de paper.

Fe d'errades. En el nostre article del número passat, on deia que Jordi Ferrer i Rosa Forcada havien estat al capdavant de les danses durant els últims 25 anys hauria d'haver dit durant els últims 15 anys. – *Grup de Danses Tradicionals de Moià.*

MOIÀ

Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ

Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA

Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

ROVIRA
GAS-OILS

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
93 830 12 25 - 93 820 77 77

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Nórali Labrada Viladrich, filla de Marcos i de Nina, dia 21 de febrer.

Jon Francisco López, fill de Joel i de Laura, dia 26 de febrer.

Martí Segura Garcia, fill d'Àlex i de Carla, dia 27 de febrer.

Martina Carranza Rodríguez, filla de Carles i de Noèlia, dia 14 de març.

Defuncions

Ramon Clusella Crespiera, de noranta-cinc anys, dia 5 de març.

Jesús Jiménez García, de setanta-set anys, dia 7 de març.

Mercè Nolla Turuguet, de noranta-un anys, vídua de Ramon Creus, dia 20 de març.

Cristóbal Moral Carriet, de noranta-quatre anys, vidu de Carmen Ramírez, dia 28 de març.

NECROLÒGIQUES

Cristóbal Moral, un home compromès

Elvira Permanyer i Sert

Cristóbal Moral, en el debat de les municipals de 1978

El 17 de juliol de 1978 les Corts espanyoles aprovaven la Llei 39/1979 per a l'elecció dels membres de les corporacions locals i el 26 de gener de 1979 es convocaven les eleccions a celebrar el 3 d'abril. Eren temps de canvis polítics i socials. Una època engrescadora amb ganes de treballar per un futur socialment i econòmicament pròsper i políticament

lliure, centrat en la recuperació del país i maldant perquè la llengua i la cultura catalana fos essencial en la recuperació democràtica.

Alguns moianesos volíem participar en les primeres eleccions municipals que es convocaven des de 1936. Érem un grup divers, bàsicament d'esquerres, que no ens sentíem representats ni per la gent de Centristes de Catalunya-UCD ni per la de Convergència i Unió. Un grup de gent que postulava els principis de l'Assemblea de Catalunya.

Uns eren joves interessats en els canvis polítics i socials que es preveien a l'horitzó, i altres eren homes fets en el treball i la defensa de les petites empreses, la immigració i la participació efectiva en l'activitat del poble. Tots amb l'objectiu de participar en la transformació de Moià cap a plantejaments nous tant en l'economia com en l'urbanisme i el medi ambient, tot potenciant la creació de petites empreses i el foment i ampliació de l'activat cultural.

És en aquest context social i polític que vaig conèixer de prop en Cristóbal Moral, que encapçalaria la llista de l'Entesa Municipal pel Treball i la Democràcia. Home seriós, de poques paraules però sempre les justes, reposat, escoltava i

posava tranquil·litat en les discussions, redreçant les diferències. En els seus quatre anys a l'ajuntament va treballar al

costat de l'alcalde Sebastià Ubasart, quatre anys de feina sempre discret, sense protagonismes. Descansi en pau!

En record d'en Ramon Clusella Crespiera

Josep Clusella Carbonés

El tiet Ramon va néixer fa noranta-cinc anys a la Gònima i tota la vida ha viscut allà, a pagès. De petit ja va iniciar-se amb el bestiar guardant un parell de vaques, treballant la terra amb l'euga i els bous i de mica en mica va anar creixent en uns temps prou difícils.

Va començar amb una bicicleta i després hi va acoblar un motoret, el que es deia un «mosquit». Sempre explicava que al cap d'un cert temps se la va vendre i es comprà una «Osita», una moto, i llavors ja podia voltar més lluny. Finalment, adquirir una furgoneta.

Va posar porcs a la Franquesa, ànecs, conills... i jo amb catorze o quinze anys ja vaig anar a ajudar-lo a escurar corts i a canviar bestiar d'un lloc a un altre. Recordo un hivern que va nevar molt i que per a anar a la Franquesa, que hi feia una bona pujada, hi havíem d'arribar a peu. Al cap d'uns quants dies vam provar d'anar-hi amb el cotxe i patinant i empenyent-lo arribàrem a dalt.

Després, ja va fer la granja al Sot d'Aluies i vaig continuar ajudant-lo, porcs amunt i porcs avall, fins que anà fent-se gran i afluixant amb la feina. Mai no va parar i la vida a pagès era el seu *hobby*, cuidant l'hort, engrunant blat de moro, les gallines, repartint ous per les cases, portant ànecs i pollastres a Cal Maties, gaudia xerrant amb la gent. Era una persona estimada per tothom.

Ens vam ajudar molt entre nosaltres, haig de dir que ha estat com el meu segon pare i sempre m'ha donat bons consells. Era un plaer parlar amb ell a la vora del

foc. Era un home bo, pacient, intel·ligent i molt savi. Era el meu padrí.

Moltes gràcies per tot, tiet Ramon. Ara et toca descansar, i a nosaltres, començar una nova etapa sense vós, però ens quedem amb tots els bons records que ens heu deixat. Us trobaran a faltar els gats, els gossos, les oques i aquell oc que us pessigava darrere la cama: «Carai!, quin pessic m'ha fet!» Continuarem amb la mateixa passió que hi posàveu.

Moltes, moltes gràcies per tot! Quina sort d'haver-vos tingut! Com dèieu quan marxàvem de l'hospital, «adeu i gràcies!».

Que reposeu en pau, «tio». Us trobarem molt a faltar!

Ramon Clusella

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

FEBRER 2026

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	10,3	2,8	6,6	1	1	8	E	17,8	
De l'11 al 20	12,3	3,9	8,1	3	1	6	E	35,2	
Del 21 al 28	17,6	6,2	11,9	7	0	1	W	0,0	53,0

MARÇ 2026

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	12,0	6,1	9,0	0	5	5	W	82,0	
De l'11 al 20	14,5	4,2	9,4	6	1	3	NW	16,2	
Del 21 al 31	14,7	3,3	9,0	5	0	6	NE	2,2	100,4

COMPARATIVA FEBRER-MARÇ 1926-2026

	Febrer 1926	Febrer 2026	Març 1926	Març 2026
Mitjana de les màximes	12,7	13,1	14,1	13,8
Mitjana de les mínimes	4,7	4,2	3,9	4,4
Temperatura mitjana	8,7	8,6	9,0	9,1
Màxima absoluta	20,0	19,9	21,0	19,2
Mínima absoluta	-1,0	-0,4	-1,0	0,2
Pluja mensual	25,3	53,0	41,0	100,4
Pluja màxima en un dia	9,5	18,0	14,4	38,6
Dies de pluja	8	11	8	8
Dies de neu	0	0	0	0

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **28 de maig**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

Per a dents
més blanques

DENTIBLANC

El dentífric amb extracte de papaia,
d'enèrgica acció emblanquidora.

**DENTS NETES,
BLANQUES I
BRILLANTS**

Demani consell farmacèutic.

Ja has pensat en les teves vacances?

c. Comerç, 7 | 08180 Moià | Barcelona

☎ +34 93 676 65 68 📞 + 34 616 43 87 33

✉ info@moiatravel.com

GC 4024

www.moiatravel.com

